

СТРАТЕГИЯ

за образование на Столичната община 2016 - 2023 година

СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

Приета с Решение № 220 по Протокол № 10 от 17.03.2016 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Стратегия за образование на Столичната община е изготвена за периода 2016 - 2023 г. Стратегията задава рамката, в която се провежда политиката в сферата на образованието, като описва визията, основните направления, целите и мерките за развитие на системата на образованието в Столичната община.

Стратегическият документ е резултат от прегледа на изпълнението и постигнатото в изпълнение на Стратегията за развитие на средното образование на Столичната община 2007-2015 г., както и на прегледа на социално-икономическите фактори, оказващи влияние върху развитието на града и образованието. Стратегията бе подготвена паралелно с подготвянето и приемането на Закона за предучилищното и училищното образование, приет през 2015 г. Стратегията специфично разглежда новите моменти, които се въвеждат със закона в образователна среда и функционирането на образователните институции, и предвижда съответните мерки и действия за тяхното успешно прилагане.

Стратегията за образование се явява продължение на систематичния подход за развитие на образованието в столицата, поставен със Стратегията за периода 2007-2015 г. Тенденциите, заложи в документа, са пряко съобразени с европейските политики в областта на образованието и с националните приоритети, съобразени с политическите документи за развитие „Европа 2020“ и „Национална програма за развитие на Република България 2020“.

В духа на добрите европейски практики за активно гражданско участие в управлението на местно ниво, настоящата Стратегия е разработена и съгласувана със заинтересованите страни, структурите в системата на образованието, социалните партньори и Консултативния съвет по образование към Столичната община.

Стратегията за образованието изразява разбирането на Столичната община и на заинтересованите страни за приоритетното значение на образованието за гражданите, обществото и развитието на града.

1. РЕФЕРЕНТНИ ДОКУМЕНТИ

Стратегията за развитие на столичното образование се основава на приоритетите, целите и стандартите, заложи в следните стратегически документи:

1. Лисабонска стратегия на ЕС
2. Стратегия „Европа 2020“
3. Национална програма за развитие „България 2020“
4. Национална програма за реформи на Република България в изпълнение на Стратегията „Европа 2020“
5. Национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012-2030 г.)
6. Национална стратегия за детето 2008-2018 г.

7. Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020)
8. Национална стратегия за учене през целия живот 2014-2020 г.
9. Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 г.-2020)
10. Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри (2014-2020)
11. Стратегия за ефективно прилагане на информационни и комуникационни технологии в образованието и науката на Република България (2014-2020 г.)
12. Оперативни програми 2014 - 2020
13. Закон за местното самоуправление и местната администрация
14. Закон за предучилищното и училищното образование
15. Закон за здравето
16. Закон за закрила на детето
17. Закон за защита от дискриминация

2. СЪСТОЯНИЕ НА СИСТЕМАТА НА СТОЛИЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Настоящият преглед и анализ на състоянието на системата на столичното образование обхваща периода на изпълнение на Стратегията за развитие на средното образование в Столичната община 2007-2015 година. Изследвани са основните компоненти на политиката за образование съобразно правомощията на общината, като са представени настоящото състояние, постиженията в периода на изпълнение на Стратегията, тенденциите и очертаващите се насоки за действие.

2.1. Социално-икономически контекст

Столичното образование обхваща системата на общинските детски градини и училища на територията на Столичната община. Селищната мрежа на Столичната община (СО) е формирана от 38 населени места, от които четири града - София, Баня, Нови Искър и Бухово. София е основният град в общината, най-големият град в България и столица на страната.

По редица показатели Столичната община и гр. София заемат водещо място в националната територия. Разположена на територия само 1,2% от тази на страната, в нея е концентрирано 17.5% от цялото население на България. Делът на населението на СО от общото на страната прогресивно нараства, като налице е дисбаланс както на национално ниво (през 2001 г. е 13,8%), така и на общинско ниво (съотношението гр. София - околорадски район е 93%:7%). Общината е с най-голяма средна гъстотата на населението - 960 души/км², или около 15 пъти по-висока от средната гъстота в страната - 66,3 души/км². Столичната община е и с най- голям брой високообразовано население - тук 36.8% са с висше образование (около два пъти по-високо от средния дял за страната), а лицата със средно образование са 44,9%. По данни на Националния статистически институт (НСИ) в периода 2001-2011 г. с най-голямо нарастване са районите „Студентски“ (21 593 д.) и „Витоша“ (18 514 д.). Средният брой членове в домакинство е 2,2 души при 2,4 за страната.

Населението в икономически най-активната възраст от 15-64 навършени години в СО е 930 723 души или 72,1% от общото население (средно за страната 68,1%), като с най-висок дял са районите „Младост“ и „Изгрев“. Делът на безработните от икономически

активните лица е най-висок в район „Кремиковци“ (13,6%) и най-нисък в район „Изгрев“ (6,0%).

През 2011 г. заетите на възраст от 15-64 г. са 609 922 души. Столичната община продължава да е най-добре развитата община в страната и е основен двигател на икономическия растеж на страната с дял близо 50% от общия размер на брутния вътрешен продукт (БВП) и с най-високо равнище на БВП на човек от населението - 23 108 лева спрямо средното за страната - 11 360 лева, повече от 2 пъти. Развитието и динамиката от последните години водят до съществени демографски, инфраструктурни и социални промени.

Устойчивата тенденция за привличане на икономически дейности и лица в икономически активна възраст поставя предизвикателство пред Столичната община по отношение на осигуряване на образователната инфраструктура, в която да бъдат обхванати нарастващия брой деца. Наред с това предизвикателство към системата на общинското образование е и потребността от изграждане на по-тясна обвързаност между приоритетните сектори в икономиката в града и техните потребности и подготовката, която се получава в структурите на общинското образование и професионалните гимназии. Оформя се и предизвикателството за стимулиране на училищната мрежа за подобряване на взаимодействието със средите на бизнеса.

2.2. Демографско състояние и тенденции

Оценката на демографското състояние и тенденциите за развитие са от съществено значение в изпълнението на ролята и функциите на Столичната община за осигуряване на образователната инфраструктура, удовлетворяваща потребностите на гражданите в града.

Прегледът на демографското състояние се основава на данните от Националния статистически институт от преброяване на населението и жилищния фонд през 2011 г., както и от актуализираните данни, публикувани на страницата на Националния статистически институт (<http://www.nsi.bg>) към 17.04.2015 г.

По данни на Националния статистически институт (НСИ) към 01.02.2011 г. населението на Столичната община е 1 291 591 души, което представлява 17,5% от населението на страната.

Данните за населението за 2014 г. показват нарастване на броя на населението за последните три години от 24 966 души*1, като официалните данни са за население от 1316 557 души към 31.12.2014 г.

Броят на населението в административните райони на Столична община може да бъде проследен в данните от последното преброяване. Най-големите административни райони, с най-голям брой население, са „Люлин“ /114 910 д./, „Младост“ /102 899 д./, „Красно село“ /83 550 д./, „Подуяне“ /76 672 д./ и „Студентски“ /71 961 д./, а най-малките по население са „Банкя“ /12 136 д./, „Кремиковци“ /23 641 д./, „Панчарево“ /28 586 д./ и „Нови Искър“ /28 991 д./.

Динамиката на населението от последните десетилетия показва трайна тенденция за увеличаване на броя на населението на Столичната община и по-конкретно на гр. София.

Прогнозата за населението на Националния статистически институт*2 показва, че независимо от прогнозното общо намаляване на броя на населението на страната населението на столицата ще запази трайна тенденция за увеличаване.

Темповете на увеличаване варират съобразно приложените методи за прогноза. При конвергентния метод, който съобразява изискванията на Европейския съюз за социално-

икономическо развитие на страните членки, прогнозираното увеличаване на населението на София към 2020 г. е с близо 68 хиляди жители при прогнозно население към 2015 г. от 1 325 235 жители и прогнозен брой на населението към 2020 от 1 393 033 жители.

Данните на НСИ за детското население в София към 31.12.2014 г. показват общо 230 531 деца на възраст до 19 г. В таблицата по-долу е показано тяхното разпределение по възрасти.

Таблица 1. Население в област София-град към 31.12.2014 г.

Възраст	Брой
0	13 787
1-4	53 865
5-9	61 460
10 - 14	49 755
15-19	51 664

В София е налице най-високата раждаемост в страната. За 2014 г. в София-град, живородените деца са 13 799, за сравнение, в област Пловдив родените деца са 6 636, а в област Варна - 4 667.

Представените данни и тенденции показват необходимостта Столичната община да съобрази капацитета и структурата на образователната инфраструктура с тенденцията на трайно увеличаване на населението и респективно на децата. Наред с това е налице и потребността от внимание върху ранното детско развитие и осигуряване на достъп до яслени групи в детските градини, тъй като София е общината с най-голяма раждаемост в страната.

2.3. Система на образованието в Столичната община

Системата на образованието в Столичната община е структурирана и функционира съгласно Закона за народната просвета от 1991 г. С приемането на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) на 30.09.2015 г. структурите и звената в образованието на територията на общината подлежат на преструктуриране, както и на промяна и актуализиране съгласно разпоредбите на закона и стандартите към него на определени нови функции. В изпълнение на закона предстои разкриване на нови и реорганизация на съществуващите учебни звена*3 в системата на предучилищното и училищното образование.

Функциониращите звена към декември 2015 г. са:

2.3.1. Звена за предучилищно образование.

Предучилищното образование обхваща децата от 3 до 6-годишна възраст, като предучилищното образование се провежда в два типа заведения:

- Целодневни детски градини (ЦДГ)

В целодневните детски градини се провежда предучилищно образование от 1-ва до подготвителна група за деца от 3 до 6-годишна възраст.

- Обединени детски заведения (ОДЗ).

Обединените детски заведения структурно включват в състава си групи за предучилищно образование и яслени групи за деца от 10 месеца.

В допълнение на тези два типа заведения функционират и самостоятелни детски ясли, които предоставят възпитателна услуга за деца от 10 месеца до 3 години. Съобразно нормативната база отглеждането на децата в тази възрастова група няма характер на обучение с водеща педагогическа насоченост на грижата*4.

Частни детски градини и образователни центрове - на територията на Столичната община функционират редица частни структури с насоченост към предучилищното образование. Тяхното функциониране не е част от общинската образователна система и общината не следи тяхното функциониране.

Съобразно тенденцията за въвеждане на задължителен характер на предучилищното образование за деца от 5 г., паралелно на функциониращите групи в ЦДГ и ОДЗ, в последните години се предоставя предучилищно образование и в училищата.

2.3.2. Училища и училищно образование

Структурата на училищната мрежа обхваща различни училища, както според образователната степен, така и според своя профил или насоченост. Наред с общинските училища на територията на Столичната община функционират държавни и частни училища, към които общината няма отговорност.

Със Закона за предучилищното и училищното образование се променя и структурата и названията на звената в училищното образование.

Училищното образование се провежда в следните видове училища:

- Начални училища (НУ) - предоставят образование в начален етап на образование от I-ви до IV-ти клас включително. Началните училища са изключения в системата на образованието, тъй като завършването на начален етап на образование не е свързан със завършване на образователна степен и организационно се предпочита вариантът, при който училището предоставя образование, обвързано със завършване на образователна степен.

- Основни училища (ОУ) - предоставят образование в два етапа - начален (от I-ви до IV-ти клас) и прогимназиален (от V-ти до VIII клас включително).

- Средни общообразователни училища (СОУ) - предоставят образование в основна степен, която се осъществява в начален и прогимназиален етап, и средна степен, която се осъществява в гимназиален етап (IX - XII клас). Средните общообразователни училища могат да бъдат общи и профилирани. В Столична община 95% от тях са профилирани.

- Общински гимназии с вечерна форма на обучение, които предоставят средно образование за лица над 16 години.

- Държавни училища - това са училища, които са на пряко подчинение на МОН, и училища по изкуствата, които са на подчинение на Министерството на културата.

- Частни училища - частните училища могат да бъдат основни и средни. При тях обучението се провежда по ред, утвърден от МОН, и не се включват в обхвата на образованието като държавно делегирана дейност.

2.3.3. Обслужващи звена

Обслужващите звена са специфична структура в системата на образованието, която обезпечава провеждането на занимания по интереси, които се финансират със средства от държавния бюджет (за заплати и осигуровки) и средства от бюджета на Столичната община (за издръжка).

2.4. Управление на системата на столичното образование

В Столичната община отговорности по отношение управлението на системата на образованието имат Дирекция „Образование“ и районните администрации.

Функциите на Дирекция „Образование“ включват проверки и контрол в детските градини и училищата по проблеми в съответната област и спазването на нормативните актове.

Дирекцията съставя бюджета за функция „Образование“ и разпределението и разходването му в детските градини и училищата, изготвя формули по дейности съгласно ЕРС за общинските образователни институции, прилагащи система на делегиран бюджет и финансовото осигуряване на учебния план, и разпределя средствата за безплатни учебници за учениците от първи до седми клас в общинските училища.

Дирекцията следи за храненето в детските градини и училищните столове, като участва в конкурсите за избор на фирми за снабдяване с хранителни продукти в детските градини и осъществяване на столовото хранене в училищата, осъществява контрол по дейността им.

Дирекцията контролира разходването на финансови средства, отпускани за извършване на основни и текущи ремонти в общинските детски градини и училища, като неин представител участва в конкурсите, провеждани от районните администрации за избор на фирми изпълнители.

Дирекцията анализира и разработва предложения за решение на управленски проблеми и методически въпроси в областта на средното образование, общинската образователна система и финансирането на средното образование. Оказва методическо ръководство на експертите по образование на районните администрации и участва в разработването на планове и програми, свързани с дейността им.

Дирекцията координира дейността си с държавните институции, други дирекции и структури на Столичната община, други организации, граждани и др., като подготвя отговори и становища по проблеми и предложения в сферата на дейност.

За осигуряване на дейността си Дирекцията разполага с един директор, осем експерти, секретар и деловодител.

Функциите на Дирекция „Образование“ осигуряват обезпечаване на основните отговорности на общината. Предвид амбициите на Столичната община да постигне конкретни стратегически цели в общинската система на образованието, както и предвид новите функции в образованието, въведени със ЗПУО, е необходимо да се преразгледат, като се прецизират и допълнят функциите на Дирекцията. Прецизирането е свързано с изясняване на обхвата на дейност и преди всичко с акцентирание върху ангажимента Дирекцията да провежда анализи, да предлага и разработва политики в сферата на образованието, както и да се допълни съобразно новите функции, предвидени в ЗПУО.

Районните администрации са натоварени с конкретни отговорности по отношение на образователния процес в столицата. Контролират охранителната дейност в детските градини и училищата, столовото хранене в училищата и храненето в детските градини, дейността на образователните институции по спазването на нормативните изисквания, участват в провеждането на конкурсите за образователни услуги. Районната администрация разработва и прилага районна програма за образование, култура, социални дейности и спорт, разработва и реализира и проекти в съответните области. Всеки от 24-те района на Столичната община разполага с ресорен заместник-кмет по образованието и съответно експерти.

Предвид ЗПУО и новите функции и изисквания пред образованието е необходимо преразглеждане и на отговорностите на районните администрации в посока прецизиране на функциите им при провеждането на координиран подход между социалните и образователните политики, осигуряване обхвата на всички деца в задължителна предучилищна и училищна възраст и осигуряване на граждански контрол при управлението на образователните институции.

2.5. Функциониращи образователни институции и обхват на територията на Столична община

2.5.1. Предучилищно образование

В столицата за учебната 2015/2016 г. функционират 221 общински институции за предучилищно образование, които през 2015 г. осигуряват обхват за 47 980 деца.

Образователните институции за предучилищно образование в столицата са:

- 75 целодневни детски градини;
- 123 обединени детски заведения;
- 1 седмична детска градина;
- 1 логопедична детска градина;
- 23 самостоятелни детски ясли.

От общия брой на детските градини в страната 75 % са на територията на Столичната община.

На територията на Столичната община функционират и 70 частни детски градини, регистрирани в МОН. Наред с тях функционират и множество центрове, които предоставят почасови занимания за деца, които не са регистрирани в МОН, като детски заведения.

За периода от 2007 г. до 2015 г. обхванатите деца в общински детски градини са с 13 500 повече, спрямо тези през 2007 г. Нарастването е резултат от приетата през 2008 г. „Програма за увеличаване броя на местата в детските заведения на територията на Столична община 2008 - 2013 г.". Програмата имаше за цел да осигури необходимия капацитет, в отговор на увеличената раждаемост в този период (с пик през 2009 г.) и на недостига, очертан в резултат на приватизирането, реституирането или закриването на 45 детски градини и ясли в периода 1992 - 2000 г.

Провеждат се редица мерки за осигуряване на необходимия капацитет за предучилищно образование на децата в града. Мерките са строеж на нови сгради, освобождаване на заети сгради, трансформиране на помещения и оптимизиране ползването на наличния капацитет.

В изпълнение на Програмата за периода 2009 - 2015 г. са построени 80 нови сгради на детски градини. Построяването на новите сгради на детски градини осигури разкриване на 586 нови групи и приема на 13 500 деца.

Освободени са помещения, отдавани под наем на частни образователни структури, във всичките 21 детски градини, с което е осигурено разкриването на 40 нови групи и приемът на над 1000 деца.

За прилагане на изискванията за пожарна и аварийна безопасност в 20 сгради на детски градини са извършени ремонт и реконструкция, което позволи разкриване на 19 нови групи за прием на 475 деца.

За преодоляване на големия недостиг на места в яслена възраст в 29 Целодневни детски градини са разкрити яслени групи за обхващане на 1500 деца от 1 до 3-годишна възраст, като детските градини са преобразувани в Обединени детски заведения.

В изпълнение на Програмата през 2015 г. завърши строителството на 8 нови сгради на детски градини, което осигури прием на 1050 деца в 38 групи. През 2016 година предстои строителството на 7 нови сгради и реконструкцията на 2 сгради на детски градини.

В резултат на приложените мерки през 2015 г. е преодолян недостигът на места за децата от 3 до 6-годишна възраст във всички крайградски райони на Столичната община, както и в районите „Искър“, „Изгрев“, „Илинден“ и „Сердика“. Сведен до минимум е недостигът на места в районите „Оборище“, „Студентски“, „Средец“, „Подуяне“, „Надежда“ и „Банкя“.

Остава потребността от повече места в детски градини, най-вече във възрастовата група от 1 до 3-годишна възраст, в районите „Красно село“, „Люлин“, „Младост“ и „Триадица“. В посочените райони за периода 2016-2017 година предстои изграждането на нови сгради на детски градини, което ще осигури прием и на 200 деца в яслена възраст.

С въвеждането на задължителното предучилищно образование за децата на 5-годишна възраст, освен в детските градини, са разкрити 800 места в 30 училища за осигуряване на максимален обхват на децата в тази възраст. За учебната 2015/2016 година към училищата функционират 175 подготвителни групи за децата на 5 и 6-годишна възраст.

Средствата, инвестирани за строителството на новите сгради на детски градини, са в размер на над 140 млн. лева, като основното финансиране е от бюджета на Столичната община - в размер на 121 612 000 лева. Осигурените средства от държавния бюджет са в размер на 16 388 000 лева и допълнително 2 000 000 лева по проект на Министерството на труда и социалната политика, финансиран от Световната банка.

За децата от 10 месеца до 3-годишна възраст достигнатият обхват към настоящата година е 59 %, който по данни на Националния център за информация и документация /НАЦИД/ спрямо другите европейски държави е чувствително по-висок.

Към 2015 г. достигнатият обхват на децата от 3 до 6-годишна възраст е 89 % от децата в съответната възраст. Според статистиката на Европейската комисия София се доближава до обхвата на деца в тази възрастова група до държави като Австрия, Словения и Латвия, където обхватът е 93%, и Естония, където обхватът е 90%. Обхватът на децата в София е по-добър от този в Чехия, Румъния и Литва, където са обхванати между 84% и 86%, както и от Финландия, Гърция, Хърватия и Полша, където процентът на обхванати деца е далеч под този на София.

Постигнат е максимален обхват на децата в задължителното предучилищно образование на 5 и 6-годишна възраст.

2.5.2. Училищно образование

За учебната 2015/2016 г. в Столична община функционират 174 общински училища, в които се обучават общо 100 364 ученици. Училищната мрежа включва:

- 1 начално училище със 174 ученици;
- 87 основни училища (ОУ) с 31 380 ученици;
- 71 средни общообразователни училища (СОУ) с 59 336 ученици;
- 10 профилирани гимназии със 7 528 ученици;
- 3 спортни училища с 1305 ученици;
- 2 вечерни гимназии с 641 ученици.

В Столичната община функционират едно „Защитено училище“ в район „Панчарево“ и пет „Средищни училища“ в районите „Надежда“, „Нови Искър“ и „Панчарево“, където се обучават 820 ученици. Функционирането на тези училища позволява в тях да се обучават ученици от населени места, в които няма училища.

Наред с общинските училища, за които Столична община има пряка отговорност за осигуряване на инфраструктура, материална база и издръжка, на територията на София функционират още 40 държавни училища на пряко подчинение на МОН, които включват:

- 28 професионални гимназии;
- 5 общообразователни училища, които имат специфичен профил;
- 7 специални училища, от които 4 помощни, 1 болнично училище, ССУ с ДГ за ДУС, СОУ „Луи Брайл“.

Към Министерството на културата има 7 училища, от които 2 - в сферата на културата и 5 - по изкуствата.

На територията на Столичната община функционират и 73 частни училища.

Училищната база в столицата осигурява капацитет за обучение на 122 980 ученици.

Училищната база позволи реализиране на програмата на Министерството на образованието и науката за провеждане на целодневна организация в начален етап на обучение. В училищата в столицата на целодневна организация през 2015 г. се обучават 33 381 ученици.

За да осигури обхват и по-добри условия за образователен процес, в периода 2010-2015 година със средства от бюджета на Столичната община в размер на 8 372 000 лева бяха построени 3 нови сгради на училища, като от 1998 до 2010 година няма строителство на училищни сгради.

Построени са две основни училища в районите „Искър“ и „Панчарево“ (65 ОУ и 84 ОУ), които осигуряват възможност за 228 деца от съответните райони да ходят на училище, без да пътуват.

Изградена е и нова сграда на една от профилираните гимназии (П-ра английска гимназия), с което е създадена оптимална среда за провеждане на учебния процес за 1067 ученици.

Общината си поставя за цел да осигури условия за провеждане на реформите в предучилищното и училищното образование, осигуряване на сигурност и безопасност на образователния процес и модернизирание на средата за провеждане на качествено образование.

Таблица 2. Разпределение на институциите за предучилищно и училищно образование по райони в Столичната община

Район	Образователни институции				
	Предучилищно образование		Училища		
	ЦДГ	ОДЗ	НУ	ОУ	СОУ
„Средец“	3	1	-	2	5
„Красно село“	10	3	-	3	5
„Възраждане“	3	4	-	4	5

„Оборище“	3	3	-	2	5
„Сердика“	5	4	-	5	3
„Подуяне“	5	6	-	6	5
„Слатина“	5	3	-	2	6
„Изгрев“	2	5	-	1	2
„Лозенец“	8	1	-	4	2
„Триадица“	4	4	-	4	5
„Красна поляна“	4	3	-	3	5
„Илинден“	1	4	-	2	3
„Надежда“	-	12	1	4	4
„Искър“	2	7	-	5	3
„Младост“	-	19	-	2	8
„Студентски“	-	6	-	-	2
„Витоша“	4	4	-	6	2
„Овча купел“	2	5	-	2	3
„Люлин“	2	15	-	3	9
„Връбница“	1	4	-	5	2
„Нови Искър“	3	3	-	6	1
„Кремиковци“	2	5	-	5	2
„Панчарево“	4	3	-	7	2
„Банкя“	-	1	-	-	1
Общ брой:	198		174		
	73	125	1	87	86

2.5.3. Обслужващи звена

На територията на Столичната община функционира 2 обслужващи звена, които се финансират със средства от държавно делегирания бюджет.

Столичен център за работа с деца (СЦРД) предоставя занимания по интереси за 3708 ученици в 394 групи. В СЦРД работят 64 преподаватели. Дейността им е организирана в общински помещения в различни райони на столицата.

Столична ученическа спортна школа (СУСШ) - провеждат се занимания по 9 вида спорт. Обхванати са 3628 ученици от 6 детски градини и 25 общински училища. Броят на треньорите е 41. СУСШ стопанисва басейните в 6 общински училища.

2.6. Среда и условия за провеждане на образователния процес

Модернизирването на сградния фонд е инвестиционен приоритет на общината в периода 2007-2015 г. По-голямата част от сградния фонд за училищно образование е изграден през 80-те години на 20. век. Наред с текущата поддръжка е необходимо текущо осъвременяване на материалната база съгласно съвременните тенденции за провеждане на образователен процес.

Приоритетно е подобряването на енергийната ефективност на сградите и осигуряване на уют и удобство за децата, учащите и работещите в системата на образованието, и изграждане на условия за провеждане на образователния процес

съобразно съвременните тенденции и изисквания. За постигането на тези задачи в периода до 2015 г. са вложени средства от общинския бюджет в размер на 94 милиона лева, средства по оперативни програми, целево държавно финансиране и средства от Националния доверителен еко фонд и Международния фонд „Козлодуй“.

За периода от 2007 до 2014 г. в 76 общински сгради на образователни институции изцяло са внедрени мерки за енергийна ефективност, като при 98 % от общия сграден фонд на детските градини и училищата изцяло е подменена дограмата. Извършена е подмяна на нафтови котли с водогрейни котли на пелети в 6 детски градини, а в 5 детски градини са монтирани соларни инсталации. В 3 от новопостроените детски градини отоплението е с термопомпи, така наречените „зелени“. Необходимо е и в останалите детски градини с отопление на течно гориво приоритетно да се подменят нафтовите котли с такива на пелети. Осигуряването на енергийна ефективност е свързано както с топлоизолиране на външни стени, покриви, подове и тавани на сградите, подмяна на дограма, така и с подобряване на вентилационната система, подмяна на абонатни станции, както и на системите за топла вода и отопление в сградите, енергийно ефективна оптимизация на електрическата инсталация, подобряване на климатичните системи и др.

Осигуряването на енергийна ефективност във всички сгради на детски градини и училища е приоритет с оглед осигуряване на екологична устойчивост и подобряване на условията за провеждане на образователния процес.

Модернизирането на сградния фонд на образователните институции е свързано и с подобряване на условията за провеждане на спорт и дейности на открито, които позволяват децата и учениците да играят и да участват в спортни занимания в съвременна, удобна и сигурна среда.

За периода от 2007 г. са ремонтирани 66 физкултурни салона, 9 басейна и 2 училищни двора. През 2015 г. основно са реконструирани басейните в 88 СОУ, район „Овча купел“, и 68 СОУ, район „Искър“. В 32 от новопостроените детски градини са изградени басейни, като общият брой на детските градини с басейни е 70. Ново изградени са 4 спортни зали в районите „Младост“, „Овча купел“- 2 и „Кремиковци“ и физкултурен салон в 199 ОУ, район „Подуяне“.

Във връзка с приза на София - Европейска столица на спорта 2018 г., приоритет е масовият спорт и затова е необходимо да продължат усилията на общината, свързани с подобряването на условията за спорт и игра за всички деца и ученици в общинските образователни институции на столицата. Наред с постигнатото, голяма част от спортната инфраструктура в училищата и детските площадки за игра на открито се нуждае от осъвременяване и реконструиране.

В общинските детски градини изцяло са подновени 166 детски площадки и детски съоръжения за игра, което осигурява условия за игра и занимания на открито за 3 242 деца.

С цел подобряване средата за провеждане на образователния процес от 2007 г. до момента са оборудвани 369 компютърни и 12 фонетични кабинета в столичните училища и са инсталирани 271 интерактивни дъски. По този начин във всяко столично училище е осигурен по един компютърен кабинет и постепенно стартира оборудването с интерактивни дъски. Средствата за оборудването на кабинетите са осигурени от различни източници - бюджета на общината (94 милиона лева), оперативни програми, делегираната дейност и целеви държавни субсидии.

Необходимостта от осъвременяване на сградния фонд продължава да бъде от значение, за да може всяко дете и ученик да се образова при здравословни и стимулиращи развитието условия и съобразно съвременните изисквания и стандарти.

2.7. Делегирани бюджети

От 2008 г. всички училища прилагат система на делегиран бюджет, което дава повече възможности на директорите да ръководят образователния процес и стопанисването на сградите и материалната база. Общината подпомага директорите за ефективното и целесъобразно разходване на средствата, като дава насоки, консултира и контролира ефективността.

Докато за училищата делегираните бюджети са нормативно определени в национален план, делегирането на бюджетите за издръжка и персонал на детските градини е резултат от местната политика. През 2008 година детските градини, които работят в условия на делегиран бюджет на територията на Столичната община, са 19. През 2015 г. година техният брой е нараснал на 174.

Общината провежда политика на децентрализация в управлението на общинските образователни институции, с което дава повече възможности на директорите да ръководят пряко дейността в поверената им образователна институция и се намалява административната тежест.

Усилията на общината са насочени към осигуряване на финансова дисциплина и контрол и установяване на добри управленски практики при финансова децентрализация, които позволяват да бъдат прилагани като модели за ефективно и ефикасно управление.

2.8. Квалификация и професионализъм в системата на образованието

По данни на РИО София-град общият брой персонал, зает в общинските детски градини и училища, е 15 733, от който 10 393 - педагогически и 5 344 - непедагогически. Изграждането на новите сгради на детски градини и училища през последните осем години доведе до разкриване на 2 100 нови работни места, от които 1000 - педагогически персонал и 1 100 - непедагогически персонал.

Квалифицираният персонал в системата на образованието има ключова роля за провеждането на образователния процес. Общината няма пряка роля по отношение на подбора и квалификацията на работещите в системата на образованието. Общината е работодател само на директорите на детските градини, които се назначават след конкурс.

За да подпомага развитието и квалификацията на директорите на образователните институции, общината ежегодно провежда квалификацията им чрез различни квалификационни форми - семинари, кръгли маси и др., основно по въпроси, свързани с управлението на съответните структури.

Необходим е подход за проучване на добри и успешни управленски модели на ниво директори в системата, които да бъдат популяризирани и прилагани и от други директори. Тази дейност придобива особено значение и при приемането на новия Закон за предучилищното и училищното образование, който е свързан с промяна и засилване на отговорностите на директорите в системата.

От 2007 година като инструмент за стимулиране на директорите и популяризиране на положителни практики и модели в образованието е въведена наградата на Кмета на Столичната община за цялостен принос за развитието на столичното образование. С нея ежегодно се отличават директори на столични детски градини и училища като оценка за техните значими заслуги.

За последните седем години са отличени 353 директори на детски градини и училища за прилагане на добри модели и практики в столичното образование и отговорно управление в системата на образованието. Наградите дават добра възможност за популяризирането на добрите практики и за доразвиване и обогатяване прилагането на добри управленски модели.

2.9. Условия на труд и мотивация на работещите в системата на образованието

Състоянието на икономиката в града и възможностите за намиране на по-високо платена работа оказват влияние върху възможностите за ангажиране на професионалисти, особено в системата на предучилищното образование. Предизвикателство е намиране на възможности за привличане на високо квалифицирани и мотивирани учители и директори в системата на образованието.

За да бъдат насърчени работещите в системата на столичното образование, съвместно със социалните партньори е разработен и приет Колективен трудов договор, с който са постигнати по-добри условия за труд спрямо индивидуалните договори.

Допълнителното мотивиране на заетите в системата е задача, която изисква прилагане на разностранни мерки. Такива мерки включват достъп до квалификация, удобства на работното място, улеснено придвижване, грижа и внимание за здравето и др.

Като грижа за здравето през 2015 г. е реализирана програма, чрез която всички работещи в системата жени имат възможност да преминат на скрининг за рак на гърдата. Програмата е реализирана съвместно между Столичната община и Първа специализирана акушеро-гинекологична болница „Света София“ ЕАД, Военномедицинска академия, „Специализирана болница за активно лечение по онкология“ ЕАД, „Първа многопрофилна болница за активно лечение - София“ ЕАД. Подобни програми са от съществено значение за опазване здравето на педагогическия и непедагогическия персонал в детските градини и училищата.

2.10. Връзка между образование и бизнес

Връзките между образованието и бизнеса е тема, която с всяка година придобива все по-голяма значимост. Поставят се въпроси за специфична професионална подготовка на ученици в определени области, обвързани с индустрията на града, както и за общата подготовка на учениците по икономически въпроси с предприемаческа насоченост.

Общината участва в съгласуването на годишния държавен план-прием и определянето на специалностите, квалификационните степени и бройките за прием в професионалните училища съвместно с РИО София-град. Това е инструментът, чрез който общината влияе за изграждане на връзка между икономическите тенденции и подготовката на професионалисти.

По отношение на общата подготовка на учениците и изграждането на умения за предприемачество от 2006 година общината насърчава взаимодействието между училищата в София и неправителствената организация „Джунър Ачийвмънт“. Подписано е споразумение за сътрудничество между Столична община и Джунър Ачийвмънт, което е в сила от 2008 г. до момента. Изградена е мрежа за обучение в предприемачество за ученици от начален до гимназиален етап на образование сред 89 общински училища, като за 2014/2015 учебна година по техните програми се обучават 4948 ученици в София. С учебната 2015/2016 стартира и европейска базирана програма за предприемачество, която ще се реализира в 21 училища на територията на Столична община за период от 3 години.

2.11. Сигурност и безопасна среда за обучение

Осигуряването на сигурността на децата и учениците в общинските образователни институции е първостепенен ангажимент на Столичната община.

Сигурността е свързана с осигуряване на безопасна среда за провеждане на образователния процес в детските градини и училищата, недопускане на неконтролируем достъп и намеса на случайни лица, гарантиране на безопасността на децата, учениците и работещите в сградата и в района на сградата, както и предпазване на сградите от вандализъм.

Общината осигурява в рамките на подсиуреното държавно финансиране функционирането на здравни кабинети в 174 училища и 198 детски градини. Всички здравни кабинети се обслужват от медицински специалисти съгласно Закона за здравето.

От 2007 година се провежда политика за изграждане на безопасна среда за децата и учениците чрез въвеждане на система от видеонаблюдение и въвеждане на физическа охрана в детските градини и училищата.

Към 2015 година в 203 детски градини и училища е изградена система за видеонаблюдение, с която се наблюдават входовете, откъдето има достъп до сградите, както и територията около тях. Видеонаблюдението е изцяло интегрирано със системата на СДВР. Информацията от видеонаблюдението постъпва в Оперативния дежурен център по видеонаблюдение, където се обработва и архивира. Изграденото видеонаблюдение осигурява намаляване на посегателствата към сградите на детските градини и училищата, както и спомага за изясняване на ситуации, свързани с поведението на деца, ученици и граждани в районите на образователните институции. Видеонаблюдението е изградено със средства на общинския бюджет в размер на 5 млн. лева.

Изградена е система за бърза сигнализация в координация с Националния телефон за спешна помощ 112. При получаване на сигнал за инцидент или проблем в училище 112 уведомява оперативния дежурен на Столична община, който своевременно информира и Дирекция „Образование“ на Столичната община. По този начин се постига координация на всички институции и се гарантират бързо действие и оказване на необходимата помощ.

Столичната община осигурява и физическа охрана, която контролира достъпа до сградите на детски градини и училища и се намесва при възникване на ситуации на конфликти или обществено неприемливо поведение. В 72 % от детските градини и 89 % от училищата са осигурени охранители, чиято дейност до първото полугодие на 2009 година се финансира от общинския бюджет, а след въвеждането на делегираните бюджети се поема от издръжката на самата детска градина и училище.

За осигуряване на безопасност и спокойствие на учениците, родителите и учителите в зимните и есенните месеци при малка светла част на деня и при провеждане на занимания на двусменен режим приоритетно в инфраструктурната програма на общината се залагат дейности, свързани с осветлението около сградите на образователните институции.

Друга форма за осигуряване на безопасност на сградите е охраната чрез СОТ, която е изградена в 198 детски заведения и 174 училища в София.

В съвременния свят постигането на сигурността придобива все по-голямо значение. В системата на образованието на безопасността на децата, учениците и работещите е свързана с отговорно отношение на всички ангажирани лица, засилено внимание, изработване на ясни правила и изисквания за действие при кризисни ситуации, изграждане на междуинституционална координация.

Наред с това е необходимо и изграждане на зони за сигурност /осветеност, добра проходимост/, които обхващат дворното пространство и прилежащите улици около образователните институции.

2.12. Столово хранене за учениците

Един от ангажиментите на общината е да организира столовото хранене и функционирането на бюфети в сградите на училищата. Относно предлаганите храни и напитки се прилага националната регламентация. Това, което общината прилага като местна политика, е засиленото участие на родителите при избора на фирмите, които обслужват съответния стол и бюфет в училището:

1. Включване на двама представители от Училищните настоятелства в комисиите за избор на фирми, стопанисващи ученическите столове и бюфети.

2. Училищните настоятелства в края на всеки срок дават оценки на фирмата за качеството на предлаганата услуга.

3. Окончателната оценка при избор на фирма зависи от дадените оценки от Управителните съвети на Училищните настоятелства.

От 2007 г. се наблюдава съществено нарастване на броя на функциониращите училищни столове, в които се предлага топъл обяд. Утвърдена е минимална цена на купона, която е основа при провеждане на търговете за фирми, осъществяващи ученическото столово хранене.

Средствата в размер на 72 лева годишно на 1 дете/ученик за подпомагане храненето на децата и учениците от подготвителните групи и учениците от първи до четвърти клас са допълващи стандарти към Единните разходни стандарти, които се осигуряват от държавата с Решения на Министерския съвет.

2.13. Безопасност на движение по пътищата

Безопасността на децата и учениците при придвижването им до и от образователната институция е основен приоритет и ангажимент на общината.

Осигуряването на безопасност като участници в движението по пътищата е свързано с обезопасяване на улиците около детските градини и училища - изграждане на тротоари за придвижване, пешеходни пътеки, знаци и сигнализация и пр. От страна на районните кметове и дирекция „Транспорт“ на Столичната община се провежда ежегоден преглед на прилежащата улична инфраструктура около детските градини и училищата, което осигурява подмяна на знаци или подновяване на сигнализацията.

Обучението и възпитанието в безопасно и отговорно поведение по пътищата на децата и учениците е част от учебния план, но ежегодно общината осигурява и допълнителен ресурс за провеждане на кампании и обучение по безопасност за движение.

За периода 2007-2015 г. са инвестирани 225 802 лева от общинския бюджет за изграждане на 68 интерактивни площадки по безопасност на движението в 50 училища и 18 детски градини и за оборудване на 16 кабинета за провеждане на обучение по безопасност на движението.

Осигурено е обучение на учители и ученици по пътна безопасност чрез провеждане на две издания на „Софийска конференция - иновации, предизвикателства и тенденции в обучението по безопасност на движението“ с участието на над 40 образователни институции и са проведени 60 обучения за учители и ученици.

За последните седем години са реализирани над 62 обществени кампании за превенция на пътната безопасност в партньорство с различни институции: РИО София-град, районните администрации, СДВР, КАТ и БЧК.

Кампаниите са насочени към деца, ученици и младежи до 24-годишна възраст, като през 2014/2015 учебна година в проекти за безопасност на движението са обхванати 11 503 деца и ученици, от които 3 158 деца до 7 години, 6 488 ученици от 8 до 14 години и 1 857 младежи от 15 до 29-годишна възраст.

Трафикът в градската среда налага продължаване и засилване на работата по информиране, обучение и превенция. В провеждането на тази политика общината ще продължи да си партнира с множество институции и неправителствени организации за създаване на координирано поведение и превенция за пътна безопасност.

2.14. Превенция на отпадането от училище

От 2007 година се провежда последователна политика и са предприети съвместни мерки в партньорство с РИО София-град и СДВР за намаляване дела на отпадащите и преждевременно напусналите образователната система ученици. По данни на Министерството на образованието и науката броят на отпадналите ученици в Столичната община през 2014/2015 учебна година е 0,09%, който е два пъти по-нисък от средния процент за страната - 0,2 %. За сравнение - за същия период процентът на отпадналите ученици в Пловдив е 0,15, във Варна - 0,12 и Бургас - 0,37.

Причините за отпадане от училище, изследвани в национален план, са свързани преди всичко с маргинализация, бедност или икономически фактори, които провокират ранно включване в пазара на труда, както и загуба на интерес за обучение, особено при деца, които не са подкрепени от своите семейства да посещават училище. Етнокултурните особености могат само да допълнят някои от другите фактори. Мерките да се обхванат всички деца в ученическа възраст в образование са свързани с улесняване на достъпа на уязвимите групи до детски градини и училища и осигуряване на специфична подкрепа в общността за пряко взаимодействие с маргинализирани общности. Мерките са комплексни и изискват ангажиране на множество институции, добра координация на усилия и действия и най-вече обхващане на децата от възможно най-ранна възраст в образование.

Предизвикателство за общинската система в синхрон с целите на развитието от Националната референтна рамка - 2020 е продължаване на тенденцията за намаляване на дела на отпадналите ученици от системата на общинските училища, което е свързано с подобряване на взаимодействието между детската градина, училищата и общността, реализиране на програми и проекти, насочени към занимания по интереси, както и координация на мерките на образователната и социалната система за разпознаване на социалните фактори и тяхното преодоляване.

2.15. Интегриране на деца със специални образователни потребности

В Стратегията за развитие на средното образование на Столичната община 2007-2015 година една от стратегическите цели е насочена към осигуряване на условия за интегрирано обучение на деца и ученици със специални образователни потребности /СОП/.

Обхващането на всяко дете с увреждане в предучилищна и училищна възраст в образователната система и изграждането на съответната подкрепяща среда за него е основна дейност за достъп до качествено образование.

По данни на Ресурсен център София-град броят на децата и учениците със СОП през 2007 г. е 843, а към месец май 2015 година - 1591. По данни от системата „Админ“ децата със СОП в общинските детски градини и училища за учебната 2014/2015 г. са общо 1701, от които 379 - в детски градини и 1322 - в училища. Нарастването е свързано с

подобряване на средата и достъпа до детски градини и училища и развитието на системата на ресурсното подпомагане.

Общината подпомага интеграцията на децата със специални образователни потребности, като от учебната 2013/2014 г. насърчава училищата, в които се обучават деца с увреждания, съгласно нормативните си функции чрез разпределението на средствата по Единния разходен стандарт. Наред с това общината подпомага реализирането на проекти като „Включващо обучение“, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, с които се развива професионализмът за провеждане на интегрирано обучение и модел на образователна интеграция в 3 детски градини и 3 училища. Тенденцията е за нарастване броя на децата със СОП поради подобряване на системата за диагностика на затрудненията, което изисква подпомагане на училищата за изграждане на необходимия им професионализъм и преодоляване на нагласите за изключване.

Съществена роля за подобряване на интегрираното образование играе и достъпността на средата. В 7 училища е изградена изцяло архитектурно достъпна среда, а в други 60 училища са изградени рампи и адаптирани санитарни възли.

Общината е изградила и взаимовръзка между социалната подкрепа и образователната интеграция на деца с увреждания, като осигурява подкрепа за тяхното включване в образователния процес чрез общинската Програма „Асистент за независимо детство“. Програмата се финансира изцяло със средства от общинския бюджет и осигурява асистентска подкрепа за децата за придвижване до училище и по време на самия учебен процес, ако е наложително. В рамките на 2015 г. в Програмата са подкрепени 433 деца с увреждания, които посещават детски градини и училища, и близо 100 студенти. Налице е трайна тенденция за ежегодно увеличаване на броя на обхванатите участници. За 2015 г. отпуснатият финансов ресурс за Програмата е в размер на 2 800 000 лв..

В социалните услуги, предоставяни в общността на територията на Столичната община, приоритетно се работи за превенция на отпадането от училище на децата и учениците. Социалните услуги за деца с увреждания имат насоченост на работа, която да подпомага и улеснява интеграцията на тези деца в общообразователни или помощни училища. Почти всички деца, които посещават дневните центрове, центровете за социална рехабилитация и интеграция, както и тези с фокус върху аутистичния спектър, подпомагат интеграцията на децата в детска градина или училище, като от 2011 г. има трайна тенденция за намаляване на дела на децата, които посещават само социална услуга, без да са интегрирани в образователен процес.

По проект на Световната банка, с междинно звено Министерството на труда и социалната политика, на територията на Столичната община, в районите „Слатина“ и „Овча купел“, са изградени два общностни центъра за деца и семейства в рискови групи на обща стойност 5 105 520 лв., като съфинансирането от СО е в размер на 1 390 040 лв. Тези два центъра предоставят интегрирани услуги, които включват детска градина и консултации за семействата и родителите на деца с увреждания под формата на ранна интервенция, насочени са към подкрепа на ранното детско развитие. Те се предоставят интегрирано с услуга за предучилищното образование, тъй като това е тенденцията за интегриране на секторите.

2.16. Достъп до образование на деца от уязвими групи

Необходимо е да се обръща специално внимание на общинско ниво на обхвата на децата и учениците от уязвими групи в задължителна предучилищна и училищна възраст и осигуряване на равен достъп до детска градина и училище. Бедността и социалната изолация водят до маргинализиране на цели общности, като според Организацията на обединените нации образованието е основното средство за преодоляване на този затворен кръг.

Една от мерките за осигуряване на достъп до образование е извършването на транспортна услуга за деца и ученици от ромски произход до 4 „приемни“ училища в районите „Възраждане“ и „Овча купел“. От услугата се ползват приблизително 500 ученици от кв. „Факултета“, като в рамките на учебната 2014/2015 г. постиженията им показват постоянство в посещаването на училище, при някои от тях и високи резултати в образователния процес. Транспортната услуга стартира по проект през 2007 г., а от 2009 година с Решения на Столичния общински съвет Столичната община изцяло финансира от общинския бюджет услугата с около 130 000 лв. за учебна година. Отчита се трайна тенденция към увеличаване броя на обхванатите деца от квартала - от 259 ученици през 2007/2008 учебна година в настоящата година те са нарастнали двойно.

Наред с тази дейност се реализират разнообразни проекти, насочени към взаимодействието училище-местна власт-общност, като за някои общината осигурява съфинансиране в размер до 40 % от общата стойност - това са проектите „Училища на включването“ и „Училища на включването 2“, в които участват 820 деца в задължителна училищна възраст, техните родители и педагогически специалисти.

В реализирането на подкрепата за уязвимите общности се разработват и прилагат координационни механизми, които осигуряват взаимодействието на всички заинтересовани страни на местно ниво и ангажираността на институциите. Основен акцент е взаимодействието с неправителствени организации и подпомагането на дейността им в общността. Редица проекти за превенция на negliжирането на децата, здравни и социални рискове, мобилна работа с деца и кризисно звено за помощ на жени и деца, преживели насилие, ежегодно се финансират от бюджета на общината именно с цел подобряване на работата в самите общности и подкрепа за обучение на децата и учениците.

Реализира се и проект „Мобилна работа на терен за деца на улицата и техните семейства“, при който се координират усилията на Столичната дирекция на вътрешните работи, Общинската полиция, Дирекция „Социални дейности“ при Столична община, Сдружение „Деца и юноши“, Дирекция „Социално подпомагане“ и др. организации за обхващане на просеци и скитащи деца и тяхното подпомагане за установяване и връщане в училище.

По отношение на достъпа до образование на уязвимите групи е ясна потребността за синхрон между образователната и социалната политика на общината и подобряване на координацията между отговорните общински и държавни структури. Основно предизвикателство в това направление е разширяването на мащаба на дейностите и увеличаване на обхванатите деца и ученици.

В числото на уязвимите групи се включват и бежанците. След пика на бежанския поток през 2013/2014 г. постепенно притокът на бежанци към столицата се нормализира и значително намалява. От основно значение за интеграцията на бежанците са достъпът до образование за децата и учениците, изучаването на български език, преодоляването на травмите и последиците от преживяното насилие и страдание. Столичната община изгради

координационна мрежа, като подпомага и насърчава взаимодействието между институциите за постигане на по-добра образователна среда.

За подпомагане на интеграцията на децата и учениците бежанци е необходимо увеличаването на издръжката за тяхното включване в образователен процес в детските градини и училищата. В това направление усилията на общината са насочени към приемане на мерки на национално ниво.

Наред с това на общинско ниво и с подкрепата на общината се реализират и проекти, насочени към развитие на капацитета на работещите с бежанци за преодоляване на последиците от страданието.

Основно предизвикателство са огромният мащаб на проблемите с маргинализираните общности и ограниченият обхват на мерките. Необходимост е реализирането на програми и проекти с национална насоченост, които да дадат възможност за разширяване на мащаба на тези дейности.

2.17. Спорт и спортни дейности

Образованието е интегрирана система, която освен учебния процес включва занимания по интереси, културни, спортни, социални дейности и реализирането на разнообразни проекти и програми с образователна насоченост. София, като културен и образователен център, предоставя множество възможности за занимания по интереси. Ангажирането на децата в културни проекти, дейности на открито, посещение на музеи допълва общообразователната подготовка и е подкрепено като дейност от общината.

Столичната община ежегодно заделя от бюджета средства, предназначени за подпомагане на спортни дейности и инициативи на територията на общината. Финансирането се разпределя на конкурсен принцип, като се оценяват проектни предложения на детски градини и училища, спортни клубове и неправителствени организации.

От бюджета на Столичната община са финансирани 44 кампании - младежки дейности и инициативи, на стойност 16 500 лева. Кампаниите са организирани от Столичната община, с Решение на Столичния общински съвет, в изпълнение на Програмата за развитие на физическото възпитание и спорта и Общинската програма за развитие на физическото възпитание и спорт.

Програмното финансиране обхваща и проекти за занимания по интереси, като за периода от 2012 г. до 2015 г. отпуснатите средства са в размер на 594 517 лева и са обхванати 73 814 участници.

Целта е да се създадат условия за развитие на система от занимания по интереси в областта на физическото възпитание и спорта, здравното и гражданското образование, празници и кампании в образователните институции - училища и детски градини. Постигнато е добро взаимодействие и партньорство при реализирането на програми, дейности и инициативи с НПО и спортни клубове в областта на екологията, гражданското и здравното образование, двигателната активност, спорта и туризма.

За периода 2012-2015 г. чрез Програмата за развитие на физическото възпитание и спорта са финансирани:

- 220 проекта с общ бюджет 594 517 лева;
- 60 проекта с общ бюджет 194 503 лева, за инициативи в областта на гражданското, екологичното и здравното образование;
- 19 проекта с общ бюджет 47 555 лева, насочени към социална и образователна интеграция на деца и ученици от различни целеви групи;

- 14 проекта с общ бюджет 53 777 лева, насочени към образователни институции, подпомагащи целодневната организация и обхвата на 5-годишните деца.

За периода 2012-2015 г. в спортни секции на СУСШ са обхванати под 14500 ученици в 9 вида спорт (баскетбол, волейбол, футбол, хандбал, бадминтон, плуване, лека атлетика, художествена и спортна гимнастика).

За периода 2012-2015 г. по програмите на Кмета за високи постижения в областта на спорта са наградени 171 ученици със стипендии на стойност 24 650 лева.

За периода 2012-2015 г. финансирането на ученически игри е на стойност 260 276 лева. За същия период са вложени над 800 000 лева за подобряване на общинската спортна инфраструктура.

2.18. Занимания по интереси

Заниманията по интереси и участието на децата в културния живот на града е приоритет на Столичната община в повече от една програма. Наред с програмата за младежки дейности, множество инициативи, насочени към детска публика, получават финансиране по програма „Култура“ на Столичната община в рамките на събития от Културния календар на Столичната община и по програма „Европа“. Пример за една от успешните образователни инициативи с неформален характер е Детският панаир, който се подкрепя от общината и в който ежегодно са ангажирани над 12 000 деца и родители.

За периода от 2007 до 2015 г. проектите с детска публика и детско участие, получили финансиране по програма „Култура“, са над 45. Общината подкрепя и традиционни инициативи, които ежегодно са част от Културния календар на София - „Конкурс за най-добра училищна песен - Голямо междучасие“, Национален детски конкурс „Ще ти разкажа приказка“, Международен конкурс „Млади виртуози“ и Лятна академия за майсторство.

С приетата през 2013 година актуализация на чл. 81 от Наредбата за определяне и администриране на местни такси и цени на услуги, предоставяни от Столичната община в общинските музеи и структури, за учениците са въведени редица преференции, които улесняват тяхното запознаване със забележителностите на София и нейната богата история и наследство.

В детските градини се провеждат допълнителни педагогически услуги за изява и развитие на интересите и способностите на децата в областта на технологиите, изкуствата и спорта. Редът и начинът за провеждането им, както и изискванията за заплащане на такси за тези допълнителни дейности са регламентирани в приетите от Столичния общински съвет „Правила за осъществяване на допълнителни педагогически услуги в общинските детски заведения“.

2.19. Ангажиране с процеса на деинституционализация

Достъпът до образование е част от правата на всяко дете, независимо от това какъв е социалният му статус и дали има увреждане. Образованието е пряко свързано със средата на живот и за много деца в предучилищна и училищна възраст, които са отглеждани в т. нар. специализирани институции или домове, посещаването на детска градина и училище е предизвикателство. В контекста на Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България“, на Областната стратегия за развитието на социалните услуги в област София (2011 - 2015 г.), както и на Стратегията за превенция на социалното изключване на територията на град София (2011 - 2015 г.), Столичната община чрез Дирекция „Социални дейности“ реализира активна политика на деинституционализация на грижите за деца, като предоставя услуги за грижа в семейна

или близка до семейната среда в общността. Тези услуги позволяват по-добър достъп на децата, трайно изолирани, да се включват в образователния процес.

От 2007 година до настоящия момент в Столичната община са закрити 7 специализирани институции за деца: ДДЛРГ „Иван Рилски“, ДДЛРГ „Христо Ботев“, ДДЛРГ „Надежда“, ДДЛРГ „Асен Златаров“, ДДЛРГ - кв. „Драгалевци“, Дом за деца с умствена изостаналост „Дъга“ и Дом за медико социални грижи за деца „Света Параскева“. В контекста на процеса на деинституционализация част от децата от закритите домове са настанени в приемни семейства, реинтегрирани са в собствените си семейства, като са им предоставени да ползват подкрепящи услуги в общността (Дневни центрове, Центрове за обществена подкрепа и др.), а друга част от тях са настанени в услуги от резидентен тип (тип „Център за настаняване от семеен тип“, „Защитено жилище“, „Преходно жилище“ и др.). По проект „Приеми ме“ са настанени 56 деца в 41 приемни семейства.

Тенденцията, която се развива в страната, е към интегрираните здравно-социални и образователно-социални политики, като Столичната община вече има опит, за да може да се включи и да продължи да бъде един от лидерите в процеса.

3. ПРИЛАГАНЕ НА РАЗПОРЕДБИТЕ НА ЗАКОНА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Системата на образованието на общинско ниво е обособена функционално, като обединява всички структури и дейности с образователен характер, които съгласно нормативно определените отговорности са общински. Настоящата Стратегия на ниво цели и мерки е съобразена с приетия нов закон, тъй като изготвянето ѝ съвпада с неговото приемане, а в периода, за който се отнася, ще бъде осигурено прилагане в действие на измененията и новостите, въведени със ЗПУО.

С приемането на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) се въвеждат съществени промени в организацията и функционирането на образователната система. Законът на първо място дефинира прецизно системата на предучилищното и училищното образование, участниците и институциите в нея. Формулирани са целите и принципите на образованието, които са определящи за всички структури и институции с правомощия по отношение на организацията и провеждането на предучилищното и училищното образование.

Законът предвижда изготвянето и утвърждаването на подзаконовите регламентации - стандарти, които към момента на подготовка на Стратегията не са приети и не са съобразени. Тяхното съобразяване ще бъде в хода на изпълнение на Стратегията на ниво планове за действие.

ЗПУО (чл. 3) дефинира принципите в системата на предучилищното и училищното образование като национален приоритет и посочва принципите на развитие. Тези принципи са възприети като принципи и на настоящата Стратегия за развитие на системата на столичното образование.

В чл. 2 на Закона се дефинира системата на образование - „Системата на предучилищното и училищното образование включва участниците в образователния процес и институциите, както и отношенията и връзките между тях за постигане целите на образованието“. С това се поставя специфичен акцент върху взаимодействието между всички ангажирани в системата на образование, което е подкрепено в другите членове на

Закона чрез въвеждането на специфични изисквания за координиране и форми на взаимодействие.

ЗПУО прецизира отговорностите на общините по отношение на предучилищното и училищното образование, както и въвежда нови, свързани с разработването на стратегии за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците, създаването и развитието на центровете за подкрепа за личностно развитие, управлението на институциите в системата на образованието. Въвеждат се новости по отношение на целите, институциите и функционирането на системата на предучилищното и училищното образование.

В чл. 5. на Закона се регламентират целите на предучилищното и училищното образование, в които се формулира ефектът, до който трябва да доведе образованието за децата и учениците. Целите на образованието са интелектуално, емоционално, социално, духовно-нравствено и физическо развитие и подкрепа на всяко дете и на всеки ученик в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите му; придобиване на компетентности, необходими за успешна личностна и професионална реализация и активен граждански живот в съвременните общности. Сред останалите цели са устойчиво развитие; мотивация за учене; разбиране и прилагане на принципите на демокрацията; човешките права и свободи; отговорното гражданско участие; толерантност, национално и гражданско самосъзнание и др.

Законът включва в задачите на системата на предучилищното и училищното образование, наред с придобиване на основно и средно образование и/или на професионална квалификация, осигуряването на условия за ранно детско развитие и подготовка на децата за училище (чл. 6) и валидиране на компетентности, придобити чрез неформално обучение и чрез информално учене.

По-долу е представен преглед на измененията и новостите, въведени със ЗПУО, които имат пряко отношение към стратегическото развитие на образованието в Столичната община и към управлението на общинската система на предучилищното и училищното образование.

В чл. 256 на ЗПУО се посочват отговорностите на органите на местно самоуправление по отношение на предучилищното и училищното образование. В ал. 1 са изброени 12 точки, в които са развити ангажиментите на общината, като се включват отговорности, съществували и до момента, но се въвеждат и нови. Има и специфични изисквания към начина, по който се провеждат и съществуващите към момента отговорности.

Отговорностите, които общината запазва и с новия закон, са:

- Осигуряване на условия и организация на дейностите в предучилищното образование в общинските институции

- Финансиране на делегираните от държавата дейности и местните дейности по образование

- Осигуряване на материална база за провеждане на обучение, или както е формулирано в закона „Осигуряване на необходимото имущество за функциониране на общинските институции за образование“

- Условия за целодневна организация на учебния ден

- Сигурността на децата и учениците в институциите на образованието

- Здравно обслужване на децата и учениците в детските градини и училищата

- Условията за детско и ученическо хранене, отдих и спорт

- Осигуряване на безплатен транспорт на деца и ученици

- Разходване и разпределение на други целеви средства от бюджета.

Въвеждат се нови отговорности на общините по отношение на:

Осигуряване на условия за функциониране и развитие на общинските центрове за подкрепа за личностно развитие

Центровете за подкрепа за личностно развитие са нова институция в системата на образованието, които обхващат широк спектър от профили и осигуряват единна структура и ред за тяхното управление и развитие. Чл. 26 регламентира „Център за подкрепа за личностно развитие“ (ЦПЛР) като институция в системата на предучилищното и училищното образование, в която се организират дейности, подкрепящи приобщаването, обучението и възпитанието на децата и учениците, в сътрудничество с учителите, обучаващи ги в училище."

В чл. 48 се регламентират видовете центрове за подкрепа за личностно развитие според дейността им:

1. развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта;
2. кариерно ориентиране и консултиране;
3. превантивна, диагностична, рехабилитационна, корекционна и ресоциализираща работа с деца и ученици;
4. ресурсно подпомагане на деца и ученици със специални образователни потребности;
5. педагогическа и психологическа грижа;
6. прилагане на програми за подкрепа и обучение за семействата на децата с увреждания.

Всички тези ЦПЛР са регламентирани като общински, а за определени функции (т. 3-6) е регламентирана и възможността кметът на общината да делегира предоставянето на ЦПЛР по реда на Закона за социално подпомагане (ЗПУО, чл. 198) на лицензирани доставчици на социални услуги за деца.

В Закона са предвидени и ЦПЛР за специална образователна подкрепа (чл. 49, ал. 2), които наред с друга дейност могат да предоставят и обучение на деца и ученици със специални образователни потребности, които могат да бъдат държавни и общински. Така, наред с реструктурирането на досега съществуващите специални училища - тип помощни като ЦПЛР за специална образователна подкрепа, става възможно и разкриване на такива общински центрове.

Всички тези нови регламентации предоставят на общините повече възможности да влияят върху провеждането на дейности за развитие за децата и учениците на собствена територия и в управленски порядък са свързани с провеждане на междусекторни политики, междусекторна координация и публично-частни партньорства.

Изготвяне и изпълнение на общинска програма за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование

Центровете за подкрепа на личностното развитие са една от институциите, които служат за провеждане на държавни и общински политики за личностното развитие на децата и учениците. В Раздел II на ЗПУО е регламентирана Подкрепата за личностното развитие на децата и учениците. Регламентирана е обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие, които се провеждат в детската градина, училищата и центровете за подкрепа на личностно развитие.

Общата подкрепа (чл. 176, ал. 1) включва дейности, които са пряко ориентирани към децата и учениците, като допълнително обучение по определени предмети, модули по български език, консултации по учебните предмети, кариерно ориентирани, грижа за здравето и логопедична работа; включва и дейности, които ще изградят среда за развитието на децата - екипна работа между учителите, библиотечно-информационно обслужване, поощрения, ранно оценяване на обучителни затруднения. Наред с регламентирането на общата подкрепа, с ал. 2 на чл. 191 от Закона се въвежда и възможността за дейности за обща подкрепа, които не се финансират от държавния бюджет, да се събират такси по реда на Закона за местните данъци и такси.

Допълнителната подкрепа се предоставя въз основа на оценка на индивидуалните потребности, която се провежда от екип за подкрепа за личностното развитие към детската градина или училището. Тези екипи могат да имат членове извън границите на конкретната институция, включвайки представители на Агенцията за закрила на детето и комисиите за превенция на противообществени прояви. Тези екипи и тяхното сформирание са напълно нови за системата на образованието и ще бъде необходима методическа помощ на директорите за създаването и успешното функциониране екипите.

Законът (чл. 174 и следващи) регламентира изискването институциите в системата на предучилищното образование да осигуряват подкрепа за личностното развитие на децата и учениците, като си партнират с държавни и местни структури и доставчици на социални услуги. За провеждането на тези целенасочени усилия Законът регламентира изготвянето и прилагането на двегодишни програми за провеждане на личностно развитие. Тези планове са част от Областната стратегия за личностното развитие, която осигурява координиран подход между институции и организации и взаимодействие между общините на областно ниво. ЗПУО регламентира реда за изготвяне на областните стратегии и общинските програми, като изисква провеждане на анализ на спецификите в съответните общини.

В рамките на програмата може да бъдат регламентирани мерките за морално и материално стимулиране на ученици, каквито чл. 182 от Закона дава право на Кмета на общината да учредява.

Изготвянето на общинските анализи и програми и тяхното реализиране съобразно многоаспектния характер на концепцията за личностното развитие изисква провеждане на интердисциплинарен и междусекторен подход, ангажиране на централната общинска администрация и районните администрации. Това е възможност да се предаде стратегически характер на политики, които общината провежда за координиране на усилията между институции в подкрепа на деца и ученици с различни специфики.

Осигуряване на демократично и прозрачно управление на институциите на предучилищното и училищното образование като активни и демократично функциониращи общности

Със ЗПУО се регламентира автономията на управление на образователния процес в детските градини, училищата и центрове за подкрепа за личностното развитие. Тази мярка е свързана със създаването на условия за реализиране на местни решения, прилагане на гъвкави подходи и управление, което се съобразява с особеностите на средата. В този процес общината ще бъде ангажирана съгласно новия Закон, тъй като неин представител членува в Обществения съвет, какъвто трябва да бъде създаден към всяка детска градина или училище (чл. 265 и сл.).

Макар и ЗПУО пряко да не регламентира като задължение на общината да организира създаването на обществени съвети към всички детски градини и училища, тя има отношение към регламентирания нов орган за управление и контрол. Представител на общината ще участва в обществените съвети към общинските детски градини и училища, в качеството си на финансиращ орган. Самите обществени съвети са свързани с всички сфери на управление на детската градина и училището и се въвежда изискването с тях да се съгласуват определени решения, отнасящи се и до финансовото управление. Това е възможност за общината да влияе на управлението на детските градини и училищата и да не допусне ограничаване на управлението само в границите на педагогическите колективи и директора. Правомощията на обществения съвет са свързани със съгласуване и становища по всички въпроси - стратегия за развитие, план-прием, учебен план, програми на обучение, етичен кодекс, политики за качество, годишен бюджет в определени рамки и др.

Такива съвети предстои да бъдат създадени, а тяхното реализиране като управленски инструменти ще бъде развивано, за да се постигне ефективно и ефикасно управление и да се постигат целите на образователния процес.

Обезпечаване на институциите и функциите на предучилищното образование

ЗПУО (чл. 24) регламентира институцията на детската градина като тази институция в системата на предучилищното и училищното образование, в която се отглеждат, възпитават, социализират и обучават деца от тригодишна възраст до постъпването им в I клас в съответствие с държавния образователен стандарт за предучилищното образование. Със същия член се регламентира и приемането за отглеждане, възпитание, социализация и обучение и на деца па двегодишна възраст в детските градини, както и възможността в детската градина да се разкриват яслени групи за отглеждане на деца от 10-месечна до тригодишна възраст. Децата в яслена група се отглеждат, възпитават, социализират и обучават по стандарти за ранно детско развитие.

Наред с тези промени, които премахват делението на ЦДГ и ОДЗ и уеднаквяват названието на институциите в предучилищното образование, се въвеждат и две други съществени промени, които ще окажат влияние върху развитието на системата: стартирането на предучилищното образование от двегодишна възраст, както и регламентирането на яслените групи около ясни стандарти за ранно детско развитие и застъпването на възпитателен и образователен компонент в тяхната дейност.

Влияние за развитието на системата и институциите ще окаже и регламентираната в чл. 10 възможност за субсидиране на дейността на частните детски градини.

Обезпечаване на институциите и функциите на училищното образование

ЗПУО въвежда нова структура на училищното образование и съответно нова регламентация за институциите на училищното образование. Съгласно чл. 37 и 38 училищата се разделят според вида на подготовката в тях на неспециализирани и специализирани. Неспециализираните училища са общински, с изключение на професионалните гимназии, които остават държавни, но се предвижда (чл. 38, ал. 5) възможността да се трансформират в общински, когато предоставят обучение по професии, които са съществени за устойчивото развитие на общината.

С въвеждането на нови етапи и степени на обучение се променя и регламентацията на неспециализираните училища, които се делят съответно на:

1. начални (I - IV клас включително);
2. основни (I - VII клас включително);

3. гимназии (VIII - XII клас включително), които са задължително профилирани или професионални.

4. обединени (I - X клас включително);

5. средни (I - XII клас включително).

Законът предвижда и възможност частни училища да получават субсидия, което също променя отговорностите на общината, която ще проследява и тяхната дейност в рамките на отпуснатото държавно финансиране.

Столичната община следва да приведе съществуващата система и звена в съответствие с въведените от ЗПУО структури. Това е възможност да се преразгледат съществуващите звена и реструктурирането да е свързано с изпълнението на задълженията на общината за осигуряване на достъп и обхват на подлежащите на задължително обучение ученици.

Възможност за създаване на общински професионални училища

При стария Закон за народната просвета общините имаха възможност да влияят върху професионалното образование само чрез съгласуване на държавния план-прием и професионалните паралелки. С приемането на ЗПУО общините вече имат възможност да развият общински професионални училища, като държавни професионални гимназии, значими за устойчивото развитие на общината, могат да бъдат преобразувани в общински професионални гимназии. Тази промяна дава възможност на общината да изгражда партньорства с бизнеса за развитие на определени професионални сектори и да направи ефективна връзка между образованието и икономиката на своя територия.

4. ВИЗИЯ

Визията на Столичната община (СО) за образованието представя желаното развитие и промяна, както и стратегическите резултати в дългосрочен план, които управлението на СО има за задача и се стреми да постига във взаимодействие и партньорство с всички заинтересовани местни и национални органи, институции и неправителствени организации.

Визията има, от една страна, развиващо-изпреварващ характер, т. е. показва модел на добре функционираща система на образование - модел, който съзнателно може да бъде променен и доразвиван, за да се запази изпреварващия характер на визията. От друга страна, визията съдържа и конкретни измерения и резултати по основните компоненти в съответствие с периода на текущата Стратегия за образование на Столичната община 2016-2023. Взаимната зависимост между тези основополагащи начала предполага и позволява възможността за гъвкавост и реалистичност на визията.

Визията на СО за образованието съответства на съвременните европейски, национални и общински стратегически документи в сферата на образованието и устойчивото развитие*5. Тя отразява разбирането, че Стратегията за образование:

- кореспондира с Националната програма за развитие на България 2020 и Оперативните програми за програмния период 2014 - 2020 г.;

- е в съответствие с Националната стратегия за учене през целия живот*6;

- е в съответствие с националното законодателство, действащо в периода 2016-2020;

- е в съответствие с националната политика в сферата на образованието;

- е естествено продължение и надгражда Стратегията за периода 2007-2015;

- е съобразена с целите за развитие на града;

- е съобразена с нормативно определените функции, отговорности и роля на общината по отношение на образованието;

- е ориентирана към постигане на обществения интерес и целите на общината да осигурява достъп до качество на образованието и да подпомага развитието на града, културата и благосъстоянието на гражданите му;

- се основава на координация и съгласуваност на действията в най-добрия интерес на децата, учениците и обществото;

- се основава на подхода на партньорство и взаимодействие с всички заинтересовани страни в намиране на решения за провежданите политики и мерки;

- е в съответствие с разбирането за образованието като широко понятие, без да се ограничава само до учебен процес;

- разчита в нейното изпълнение на проекти и програми, които осигуряват допълнителен финансов ресурс, и възможност за реализиране на мерките и дейностите;

- предполага провеждане на обществен дебат и съгласуваност по отношение на изпълнението.

Визия за образованието в Столичната община

Столичната община се стреми да създава подходяща среда и условия за качествено, модерно*7 и достъпно за всички образование, което допринася за формирането на пълноценна социална, творческа и професионална реализация на личността.

Столичната община полага усилия за осигуряване на равнопоставени условия и достъп до образование за всички, като се стреми да постигне максимален обхват на децата и учениците. Столичната община има амбиция да постигне добре функционираща организация и управление на структурите на образование и да подпомага подобряването на нормативната среда за управление на образованието. Като резултат се очаква постигането на добра координация и взаимодействие както между самите общински структури, така и между общинските и държавните структури, социалните партньори и НПО. Има стремеж към постигане на функционираща инфраструктура и материално-техническа база, които допринасят за подобро качество на образователния процес.

Системата на образование в столицата се стреми да предлага условия за реализация за всички деца и младежи в общината и продължаване на образованието след завършване на образователен етап. Системата на образование в столицата се стреми към покриване на целевите показатели*8 на ЕС в сферата на образованието за 2020 г. Напредъкът по тези показатели се оценява и анализира периодично, следвайки препоръките на ЕС.

Столичната община допринася за развитието на многосекторно сътрудничество между инициативите в областта на образованието и инициативите в свързаните с това области на политиката - по-конкретно заетост, предприемачество, социална политика, политика за младежта и културата.

Предвижда се резултатите и развитието на образованието в Столичната община да бъдат обект на независим мониторинг и оценка според приетите цели, мерки и индикатори. Анализът и оценката следва да се извършват периодично и да се предприемат промени съобразно отчетените тенденции, като по този начин се актуализира Стратегията в краткосрочен и дългосрочен план.

Столичната община се стреми да подкрепя развитието на професионалистите, работещи в столичното образование, и да подпомага прилагането на механизми за повишаване на тяхната мотивация.

Посредством обединени усилия и партньорство системата на столично образование се усъвършенства в прилагането на разнообразни програми, подходи и ефикасна политика за занимания по интереси с цел стимулиране на предприемачески, творчески и иновативни компетентности сред учащите се и за насърчаване на гражданското участие в управлението и анализа на образователното развитие. Образователната среда в столицата подпомага и стимулира възможностите за изява и постижения на даровити/талантливи деца, особено от социално слаби семейства.

Столичната община насърчава развитието и прилагането на политики и подходи за насърчаване на иновациите в образованието. Общината съдейства за инициране и осъществяване на пилотни модели за повишаване на привлекателността на образованието, за развиване на разнообразни програми и образователни методи.

Столичната община подпомага и подкрепя реализирането на хоризонталните политики на ЕС*9 в системата на общинското образование, вкл. и развитието на приобщаващото образование за уязвимите деца и младежи и подкрепа на техните семейства. Столичната община подкрепя ранното обучение по правата на човека, приемането на различието и развитието на межкултурен диалог.

Столичната община подкрепя иницирането и усъвършенстването на единна електронна информационна система между училищата, районните администрации и всички заинтересовани за развитие на образованието институции, НПО и агенции на територията на общината.

Столичната община се стреми към разпределение на финансовите средства по най-добрия възможен начин, като насърчава възможностите за самофинансиране и подходящо използване на базата, съдействайки за подобряване на нормативната база в това отношение.

Столичната община съдейства за кариерното ориентиране на младите хора според техните способности и професионални стремежи, насърчава и подкрепя формите на ранно предприемачество и се стреми към отношения с бизнеса, основани на взаимно изгодни интереси.

Столичната община полага усилия за подобряване на спортната база в детските градини и училищата на общинска територия и за създаване на условия за пълноценен спорт на децата и младежите.

Столичната община поощрява и подпомага образование, центрирано върху детето и ученика, като взаимодейства и партнира с общността, НПО и родителите, за да се постига удовлетвореност сред децата, учениците и техните семейства.

5. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА СТРАТЕГИЯТА

Стратегията за образование е изготвена въз основа на принципите, представени по-долу. Тези принципи са залегнали в цялостното съдържание на документа. С това принципите се превръщат в ориентир при изготвяне и провеждане на политиката за образование в столицата.

Стратегията разпознава и прилага принципите, въведени с чл. 3 на ЗПУО. Според Закона образованието като процес на обучение, възпитание и социализация е национален приоритет и се развива в съответствие със следните принципи:

1. ориентираност към интереса и към мотивацията на детето и на ученика, към възрастовите и социалните промени в живота му, както и към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;

2. равен достъп и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик;
3. равнопоставеност и недопускане на дискриминация;
4. съхраняване на етнокултурното многообразие;
5. иновативност и ефективност в педагогическите практики и в организацията на образователния процес;
6. качество на образованието;
7. автономия за провеждане на образователни политики, самоуправление и децентрализация;
8. системност, аналитичност, прозрачност, отчетност и предвидимост на образователните политики;
9. диалогичност и ангажираност на държавата, общините, юридическите лица с нестопанска цел, работодателите, родителите, гражданите и другите заинтересовани страни.

В допълнение и доразвивайки залегналото в ЗПУО, Стратегията почива още и на принципите:

Добро управление

Доброто управление е принцип, според който политиката за образованието на Столичната община се провежда чрез участие и включване на всички заинтересовани страни за определяне и реализиране на приоритетите, мерките, дейностите и подходите.

Доброто управление предполага партньорство и координирано участие на институциите за образование, другите общински и държавни институции, синдикалните и работодателски организации, гражданското общество, на учителите и родителите в реализацията на образователната политика на Столичната община.

Елементи на доброто управление са съгласуване на политиките с всички заинтересовани, координация между заинтересованите страни на ниво изпълнение на програми и политики, междусекторно взаимодействие и интеграция на политики, ежегодната отчетност и публичност на изпълнението на Стратегията, както и на постигането на заложените цели и очаквани резултати.

Социално-икономическа устойчивост

Стратегията изхожда от принципите за социална и икономическа устойчивост на мерките и дейностите в сферата на образованието, което включва равноправие и достъп до дейности за образование; повишаване на компетенциите и ролята на въвличените структури и заинтересованите страни в системата на образованието; ориентация към развитие на социалния капитал; привличане на ресурси и тяхното оптимално разходване; подобрена координация между структурите, свързани с образованието в рамките на Столичната община и структурите на централната власт; провеждане на регулярен мониторинг на постижимостта на поставените цели и свързаните с тях ресурси; прилагане на цикъла на усъвършенстване с текуща преоценка на факторите и средата и преразглеждане на стратегическите цели, мерки и дейности. Осигуряване на непрекъснато действие на Стратегията, независимо от управленски или други промени, и гарантиране на постоянство в усилията и политиките за изпълнение на стратегическите цели.

Ефективност и ефикасност*10

Ефективността на действията съобразно поставените цели пред образованието в Столичната община е свързана със засилен фокус върху управлението на процесите в системата на столичното образование и акцент върху партньорствата и взаимодействието

между различните структури за осигуряване на координация и взаимодействие за постигане на целите от всички заинтересовани страни.

Ефикасността е свързана с осигуряване на възможно най-оптимално разходване на средствата, в това число държавно делегирани средства, местни средства, програмно и проектно финансиране. Постигането ѝ е възможно чрез изследване и разработване на управленски подходи в институциите, публично-частни партньорства и др. с оглед на поставените стратегически цели и изпълнение на планираните мерки и дейности.

Недискриминация

Образованието е достъпно за всички жители на столицата, без да се прилага под каквато и да е форма разграничение по признак различност. Особено внимание при функционирането на образователните структури се обръща на преодоляването на предпоставки, които пораждат или биха могли да доведат до непряка дискриминация и пречат за социалното включване и участието на определени групи хора.

Екологична устойчивост

Образованието на Столичната община подпомага развитието на София като зелен град, като прилага зелените идеи и устойчиви концепции и практики при организацията и функционирането на образователните институции в системата, като при изграждането, модернизиранието на инфраструктурата и материалната база се прилагат критерии и изисквания за гарантиране на енергийната ефективност на решенията и дейности, водещи до намаляване на трафика в града.

Детско и младежко участие

Столичното образование се осъществява и развива, като подкрепя и насърчава детското и ученическото участие.

Култура, ценности и толерантност

Столичното образование се основава на запазването на традициите, съхраняването на националните и духовните ценности, поддържа жива историческата и духовна принадлежност, цели развитието на българската култура, развива и приобщава към европейските граждански ценности и защитата на човешките права. В Стратегията принципите на толерантност и уважение са застъпени по отношение на културните, религиозните и етническите различия, като се позволява на всеки участник в образователния процес да получи достъп до образование, съобразено с неговата култура, народност и език, като същевременно се осигурява неговото интегриране към българската култура и възпитанието му като отговорен гражданин. Столичното образование осигурява възможности децата и учениците да получат образование според основите на своята религия и да обогатят тези знания с образованието по демократично гражданство. Столичното образование има специфичен фокус, свързан с провокиране и насърчаване на интереса към историческото, културното и природното наследство на София и областта.

6. НАПРАВЛЕНИЯ, ЦЕЛИ И МЕРКИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СТРАТЕГИЯТА

Идентифицирани са 4 основни направления на Стратегията за образование на Столичната община 2016-2023:

Направление 1 - ДОСТЪП И ОБХВАТ НА СТОЛИЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Направление 2 - МАТЕРИАЛНА БАЗА И ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

Направление 3 - УПРАВЛЕНИЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИТЕ В СИСТЕМАТА НА СТОЛИЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Направление 4 - РАЗВИТИЕ НА ОБЩНОСТТА И ЛИЧНОСТТА

Направление 1 - ДОСТЪП И ОБХВАТ НА СТОЛИЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Цел 1.1. Осигурен достъп до качествено образование за всички деца и ученици при оптимално използване на материалната база.

Мярка 1.1.1. Подобряване на подхода на управление, основан на факти, чрез системите и механизмите за събиране и анализ на данни.

Мярка 1.1.2. Изграждане на прозрачна и улесняваща родителите и структурите в столичното образование система за записване и достъп до детски градини и училища.

Мярка 1.1.3. Подобряване на взаимодействието със структурите на Министерството на образованието и науката и с директорите на детските градини и училищата за осигуряване на качествено образование, съобразено с потребностите на бизнеса и обществото.

Мярка 1.1.4. Подобряване на взаимодействието между общинските структури, Дирекциите „Социално подпомагане“, Държавната агенция за бежанците, Държавната агенция за закрила на детето, отделите „Закрила на детето“, доставчиците на социални услуги, Детските педагогически стаи, НПО и Социални партньори за обхващане на децата и учениците със специални образователни потребности и от уязвими групи.

Мярка 1.1.5. Продължаване подкрепата на общината към училищата и детските градини с малък брой деца и ученици.

Цел 1.2: Изградена среда и подкрепа за интеграция в образователен процес на деца и ученици със специални образователни потребности и от уязвими групи.

Мярка 1.2.1. Подобряване на достъпа и образованието в детските градини и училищата за деца с физически, сетивни, интелектуални или психически затруднения и проблеми в развитието.

Мярка 1.2.2. Осигуряване на психологическа и социална подкрепа за образование на деца и ученици от уязвими групи и общности.

Направление 2 - МАТЕРИАЛНА БАЗА И ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

Цел 2.1. Изградена образователна инфраструктура, отговаряща на потребностите на развиващия се град.

Мярка 2.1.1. Подобряване на състоянието на училищната инфраструктура по райони за осигуряване на достъп до качествено образование за всеки квартал на града.

Мярка 2.1.2. Разширяване на сградния фонд за обхващане на децата в предучилищно образование.

Мярка 2.1.3. Изграждане на условия за спорт и дейности на открито като част от образователния процес.

Мярка 2.1.4. Взаимодействие и партньорство при реализиране на спортни програми, дейности и инициативи със спортни клубове и организации.

Цел 2.2. Модернизирана образователна материално-техническа база за провеждане на качествен образователен процес, позволяващ прилагане на съвременни педагогически подходи.

Мярка 2.2.1. Адаптиране и оборудване на детските градини и училищата съобразно съвременните подходи на педагогическата работа и изискванията за качествен образователен процес.

Мярка 2.2.2. Създаване на условия за гъвкавост в използването на сградния фонд на детските градини и училищата.

Цел 2.3: Сигурна и безопасна среда за осъществяване на образователния процес за всички деца и ученици.

Мярка 2.3.1. Осигуряване на ефективна охрана и безопасна среда в и около общинските образователни институции.

Мярка 2.3.2 Ефективна координация между СО, МОН, РИО София-град и СДВР за повишаване на сигурността в общинските детски градини и училища.

Мярка 2.3.3 Обучение на всички заинтересовани звена за повишаване на компетенциите по въпросите на сигурността в детските градини и училищата.

Мярка 2.3.4. Осъществяване на системни и ефективни действия, целящи нарастване нивото на безопасност на движението и мерки за опазване живота и здравето на децата и учениците.

Направление 3 - УПРАВЛЕНИЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИТЕ В СИСТЕМАТА НА СТОЛИЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Цел 3.1. Ефективна организация и координация между структурите на Столичната община и всички заинтересовани страни в сферата на образованието.

Мярка 3.1.1 Подобряване обмена на информация и координация между структурите на Столичната община и самостоятелните институции в системата на образованието.

Мярка 3.1.2. Квалифицирано и компетентно управление в системата на столичното образование.

Мярка 3.1.3. Конструктивно взаимодействие и координация с всички заинтересовани страни за провеждане на съгласувана и прозрачна политика в сферата на образованието.

Цел 3.2. Приложен ефективен и ефикасен децентрализиран модел на управление на образователните институции.

Мярка 3.2.1. Децентрализиране на управлението на детските градини.

Мярка 3.2.2. Подобряване управлението на училищата за осигуряване качество на образователния процес.

Мярка 3.2.3. Подобряване на работната среда и квалификацията на учителите и служителите в системата на столичното образование.

Мярка 3.2.4. Гарантиране кадровото обезпечаване на образователната система с учители и други педагогически специалисти.

Мярка 3.2.5. Стимулиране кариерното израстване във връзка с устойчивата линия за повишаване социалния и професионален авторитет на българското учителство.

Мярка 3.2.6. Повишаване на грижите и превенцията на здравето сред децата, учениците и работещите в структурите на столичното образование.

Направление 4 - РАЗВИТИЕ НА ОБЩНОСТТА И ЛИЧНОСТТА

Цел 4.1. Създадени условия за развитие на ценностите, интересите и личността на децата и учениците с познание и отношение към града, националните, европейските, гражданските ценности и традиции.

Мярка 4.1.1. Повишаване на интереса и ангажираността в занимания по интереси, запознаване с историята и културния живот в града и спорта.

Мярка 4.1.2. Повишаване на информираността и стимулиране на интересите и способностите на децата и учениците.

Мярка 4.1.3. Подобряване на условията за личностно развитие и формиране на граждански ценности.

Мярка 4.1.4. Насърчаване на родителското и гражданското участие и взаимодействието на детската градина и училището с общността.

Цел 4.2. Стимулиране и подкрепа на ранното детско развитие.

Мярка 4.2.1. Осъвременяване подходите на образование в детските градини.

Мярка 4.2.2. Разработване и прилагане на интегрирани подходи между секторите на образованието, културата, здравето, социалната подкрепа и спорта за насърчаване на ранното детско развитие.

7. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ, ИНДИКАТОРИ И ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

Направление 1 ДОСТЪП И ОБХВАТ НА СТОЛИЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ		
Цел 1.1. Осигурен достъп до качествено образование за всички деца и ученици при оптимално използване на материалната база.		
Мярка 1.1.1. Подобряване на подхода на управление, основано на факти, чрез системите и механизмите за събиране и анализ на данни.		
Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Приложена система за събиране и обработване на данни по отношение на демографската ситуация в общината; подлежащите на задължително предучилищно и училищно образование деца и ученици; деца и ученици със специални образователни потребности и ученици в риск или отпаднали от училище.	Списъци и регистри на деца и ученици Сравнителни показатели за обхват на децата и учениците. Показатели за обхват на деца и ученици със СОП, в риск или отпаднали от училище	Бюджет на СО Делегиран бюджет Проектно и програмно финансиране
2. Изготвен и представен ежегоден доклад за тенденциите по отношение на демографската картина и потребностите, както и ежегодно актуализиран план за действие съобразно анализиранияте тенденции.	Данни и анализ на демографските тенденции. Сравнителни показатели в анализа и планове	
Мярка 1.1.2. Изграждане на прозрачна и улесняваща родителите и структурите в столичното образование система за записване и достъп до детски градини и училища.		
Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране

<p>1. Текущо актуализиране на системата за прием в детските градини, основано на преглед на приложението и обратна връзка от потребителите.</p> <p>2. Изградени електронни системи за записване за училища, които гарантират прозрачност и улесняване на процеса.</p>	<p>Изготвен преглед и анализ на приложението</p> <p>Форми за обратна връзка от потребителите</p> <p>Процент на включени училища.</p> <p>Достъпна електронна база данни за записване на учениците</p>	<p>Бюджет на СО</p> <p>Проектно финансиране</p>
---	--	---

Мярка 1.1.3. Подобряване на взаимодействието със структурите на Министерството на образованието и науката и с директорите на детските градини и училищата за осигуряване на качествено образование, съобразено с потребностите на бизнеса и обществото.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
<p>1. Ежегодно преразглеждане на структурата на детските градини и училищата и реализираните програми за оптимизиране и баланс по отношение на приема и пълняемостта на паралелките и групите.</p> <p>2. Въведен механизъм за проучване на потребностите на бизнеса от професионално образование в процеса на изготвяне на държавния план- прием.</p> <p>3. Разработени и приложени програми и проекти за кариерно ориентиране и тясно взаимодействие с бизнеса в процеса на образование.</p> <p>4. Разработени и приложени програми и проекти за подпомагане общността роля на детските градини и училищата за максимален обхват и превенция на отпадането.</p>	<p>Преглед на структурата на ДГ и училищата</p> <p>Отчети по реализирани програми</p> <p>Данни за приема и пълняемостта на паралелките и групите.</p> <p>Доклади и анализи за потребностите на бизнеса от професионално образование</p> <p>Отчети и резултати от изпълнени проекти и програми за кариерно ориентиране</p> <p>Отчети и резултати от реализирани програми и проекти.</p> <p>Показатели за обхват и отпадане.</p>	<p>Бюджет на СО</p> <p>Делегиран бюджет</p> <p>Бизнес партньори</p> <p>Проектно финансиране</p> <p>Програмно финансиране</p>

Мярка 1.1.4. Подобряване на взаимодействието между общинските структури, Дирекцията „Социални дейности“, структурите на Агенцията за социално подпомагане, Държавната агенция за бежанците, Държавната агенция за закрила на детето, доставчиците на социални услуги, НПО и други за обхващане на децата и учениците със специални образователни потребности и от уязвими групи.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
--------------------	--------------------------	-------------------------

1. Изградена методология на ниво районна администрация за действие за осигуряване обхващането на всички деца и ученици, съобразно спецификата на рисковите фактори, при риск от необхващане или отпадане.	Показатели за обхват на децата и учениците със специални образователни потребности и от уязвими групи. Сравнителни показатели спрямо предишни периоди	Бюджет на СО Държавен бюджет Проектно и програмно финансиране
2. Изграден координационен механизъм на столично ниво и по районни администрации за проучване на потребностите и за съгласуваност на действията при възникнали затруднения с достъпа и обхващането.	Документи с данни и анализ на потребностите, свързани с достъпа и обхвата. Изработени съвместни планове и отчети	
3. Предприети мерки от районните администрации по отношение на обхвата и превенцията на отпадане на ученици на тяхна територия.	Показатели за обхват на децата и учениците и за превенция на отпадането	

Мярка 1.1.5. Продължаване подкрепата на общината към училищата и детските градини с малък брой деца и ученици

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Ежегодно обследване и анализ на структурата на детските градини и училищата по отношение на приема и пълняемостта на паралелките и групите, с цел определяне на нуждаещите се от допълнителна подкрепа училища и детски градини.	Преглед на структурата на ДГ и училищата. Данни за приема и пълняемостта на паралелките и групите. Финансов анализ по определени от дирекция Образование показатели	От резерва по формулата
2. Изготвен финансов анализ на разходите на училищата и детските градини с малък брой деца и ученици.		
3. Подкрепени финансово училища и детски градини с малък брой деца и ученици.	Брой подкрепени ДГ и училища	
4. Осигурен достъп до образование и педучилищна подготовка на деца и ученици от района на подкрепените ДГ и училища.	Брой деца и ученици обхванати от подкрепените ДГ и училища	

Цел 1.2: Изградена среда и подкрепа за интеграция в образователен процес на деца и ученици със специални образователни потребности и от уязвими групи.

Мярка 1.2.1. Подобряване на достъпа и образованието в детските градини и училищата за деца с физически, сетивни, интелектуални или психически затруднения и проблеми в развитието.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
<p>1. Увеличен брой на училищата с адаптирана архитектурна и социална среда за провеждане на образователен процес и приобщаване на деца с увреждания или проблеми в развитието.</p> <p>2. Ежегодно преразглеждане и актуализиране с цел подобряване на ефективността на предлаганите услуги на общинско ниво за подкрепа на приобщаването на деца с увреждания в образователния процес в съгласуваност със структурите за социални дейности и услуги на общината.</p> <p>3. Реализирани проекти и програми, насочени към подобряването на средата и приобщаването към образователния процес на деца с увреждания или проблеми в развитието в детски градини и училища.</p>	<p>Показатели (напр. Брой училища, процент от общия брой) за адаптирана архитектурна среда. Данни за брой на децата и учениците, които се възползват</p> <p>Доклади, отчети за предлаганите услуги. Данни за обхват и участие на деца с увреждания в образователния процес</p> <p>Отчети и резултати от изпълнени проекти и програми Форми за обратна връзка и оценка на резултатите и промяната Данни за обхванати деца и ученици</p>	<p>Бюджет на СО Делегиран бюджет ПЧП Проектно и програмно финансиране</p>

Мярка 1.2.2. Осигуряване на психологическа и социална подкрепа за образование на деца и ученици от уязвими групи и общности.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
<p>1. Осигурен транспорт за деца и ученици за достъп до образование в „приемни“ училища.</p>	<p>Брой обхванати деца и ученици</p>	<p>Бюджет на СО Държавен бюджет ПЧП</p>

2. Реализирана програма в партньорство с директори на детски градини и училища и РИО София-град за медиация в общностите и подкрепа на ниво детска градина и училище.	Отчети за изпълнението Брой включени детски градини и училища	Проектно и програмно финансиране
3. Реализирани проекти и програми, насочени към подобряване на средата и за осигуряване на мотивация и допълващи и подпомагащи образователния процес дейности (в това число допълнителни занимания по български език, занимания по интереси), подпомагащи обхващането и задържането в образователния процес на деца от ромски произход.	Отчети и резултати от изпълнени проекти и програми Форми за обратна връзка и оценка на резултатите и промяната Данни за обхванати деца и ученици Показатели за напредък и подобри резултати на децата и учениците в образователния процес	

Направление		2
МАТЕРИАЛНА БАЗА И ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНФРАСТРУКТУРА		
Цел 2.1. Изградена образователна инфраструктура, отговаряща на потребностите на развиващия се град.		
Мярка 2.1.1. Подобряване на състоянието на училищната инфраструктура по райони за осигуряване на достъп до качествено образование за всеки квартал на града.		
Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Проведени анализи и проучвания за развитие на градската среда и училищната мрежа.	Документи с данни, анализ и изготвени планове	Бюджет на СО Държавен бюджет Делегиран бюджет
2. Изготвени и приложени програма и критерии за определяне на приоритетни детски градини и училища за прилагане на мерки за подобряване на сградния фонд и материалната база по райони, съобразена с демографските тенденции и градското развитие.	Списъци с приоритетни детски градини и училища Брой детски градини и училища с подобрен сграден фонд и материална база Брой деца и ученици, които се възползват от подобренията	Проектно и програмно финансиране ПЧП

3. Реализирани програми, проекти и партньорства за реконструкция на сградния фонд за образование и повишаване на енергийната ефективност.	Отчети, документи и резултати от изпълнени проекти и програми Данни за намалени енергийни разходи	
4. Отличаване и популяризиране на добри практики и модели за ефективност в ползването и управлението на сградния фонд.	Проведени събития/кампании за популяризиране на добри практики и модели. Данни за мултиплициране на моделите и добрите практики.	

Мярка 2.1.2. Разширяване на сградния фонд за обхващане на децата в предучилищно образование.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Ежегодно разширяване на сградния фонд за детски градини съобразно анализ на потребностите и броя на необхванатите деца по райони.	Данни за детски градини с разширен сграден фонд и брой/процент на обхванати деца	Бюджет на СО Държавен бюджет Проектно и програмно финансиране
2. Разработена и приложена система от мерки за разширяване на възможностите за обхват на учениците в начален етап на целодневна организация на обучение.	Брой/процент училища с целодневна организация на обучение за ученици в начален етап Процент на обхват на ученици в целодневна организация на обучение	ПЧП
3. Прилагане на програми и проекти за подобряване на условията за провеждане на предучилищно образование в детските градини и училищата.	Отчети, документи и резултати от изпълнени проекти и програми	

Мярка 2.1.3. Изграждане на условия за спорт и дейности на открито като част от образователния процес.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Изградени спортни площадки, игрища и съоръжения към училищната база, съответстващи на съвременните изисквания.	Брой /процент/ ремонтирани и изградени спортни съоръжения към училищната база.	Бюджет на СО ПЧП Проектно и програмно

2. Изградени и подновени площадките за игра и съоръженията в детските градини.	Брой изградени и подновени площадки за игра и съоръжения в ДГ. Брой ползватели.	финансиране
3. Разработени и реализирани програми, проекти и партньорства за насърчаване на спортните дейности.	Отчети, документи и резултати от изпълнени проекти и програми.	

Мярка 2.1.4. Взаимодействие и партньорство при реализиране на спортни програми, дейности и инициативи със спортни клубове и организации

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Разширена мрежа от асоциирани партньорства - спортни клубове и организации, гъвкаво управление, интегриран подход, включващ ресурси на всички заинтересовани страни.	Брой обхванати деца в спортни дейности и програми. Брой проведени спортни събития. Брой финансирани проекти на спортни клубове в партньорство с образователни институции. Брой включени училища и детски градини в спортни дейности.	Бюджет на СО Проектно и програмно финансиране
2. Повишено качество на предлаганите услуги и спортни програми в образователните институции и начините за безопасно практикуване на физически упражнения и спортни дейности.	Брой проведени обучения на деца и ученици в спортни дейности. Брой обхванати деца и ученици от различни рискови групи.	
3. Повишен брой деца и ученици, включени в устойчиви форми на спортни дейности, финансиране на мерки за насърчаване на деца с дарби в областта на спорта - програми за развитие на детско-юношеските школи на клубове за високо спортно майсторство.	Брой ученици, обхванати в детско-юношески школи. Брой стипендии за високо спортно майсторство на ученици и младежи. Брой реализирани проекти на клубове за високо спортно майсторство.	

Цел 2.2. Модернизирана образователна материално-техническа база за провеждане на качествен образователен процес, позволяващ прилагане на съвременни педагогически подходи.

Мярка 2.2.1. Адаптиране и оборудване на детските градини и училищата съобразно съвременните подходи на педагогическата работа и изискванията за качествен образователен процес.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
<p>1. Популяризирани са съвременните подходи в педагогическата работа и са анализирани потребностите от осъвременяване на материалната база по отношение на всички образователни институции</p> <p>2. Изградени партньорства и реализирани проекти с насоченост към осъвременяване на материалната база.</p> <p>3. Идентифицирани и популяризирани са добри практики и модели.</p> <p>4. Реализирани са програми за насърчаване на иновативността по отношение на обучителната среда.</p> <p>5. Подпомагане оборудването на кабинети по природни науки и др. в училищата</p>	<p>Информационни материали Документи с анализ на потребности от осъвременяване. Изработени планове. Отчети.</p> <p>Отчети и резултати от изпълнени проекти и реализирани партньорства</p> <p>Кампании за популяризиране на добри практики и модели. Данни за мултиплициране на моделите и добрите практики.</p> <p>Отчети и резултати от реализирани иновации.</p> <p>Брой /процент/ преоборудвани кабинети.</p>	<p>Бюджет на СО Проектно финансиране Програмно финансиране ПЧП</p> <p>Бюджет на СО Проектно финансиране Програмно финансиране ПЧП</p>
Мярка 2.2.2. Създаване на условия за гъвкавост в използването на сградния фонд на детските градини и училищата.		
Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
<p>1. Реализирани програми, проекти и партньорства на детските градини и училищата за взаимодействие с общността и разширяване на ролята на детската градина и училището в живота на местната общност</p> <p>2. Идентифицирани и популяризирани добри практики и модели.</p>	<p>Отчети, документи и резултати от изпълнени проекти и реализирани партньорства</p> <p>Кампании за популяризиране на добри практики и модели. Данни за мултиплициране на моделите и добрите практики.</p>	<p>Бюджет на СО Проектно и програмно финансиране ПЧП</p>

Цел 2.3: Сигурна и безопасна среда за осъществяване на образователния процес за всички деца и ученици.

Мярка 2.3.1. Осигуряване на ефективна охрана и безопасна среда в и около общинските образователни институции.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Разработени единни критерии за охрана на общинските детски градини и училища, съобразени със Закона за частната охранителната дейност /ЗЧОД/.	Създадени планове за охрана и правилници за пропускателния режим във всички детски градини и училища	
2. Създадена система за контрол на охранителната дейност.	Брой извършени проверки в детски градини и училища от структури на общинската администрация и определените в ЗЧОД контролни органи на МВР. Отчитане и оповестяване на резултатите от извършените проверки. Представяне на годишен анализ за състоянието и оценка на степента на сигурност в обектите / детски градини и училища/ от охранителните фирми, съгласно изискванията на ЗЧОД	
3. Осигуряване на физическа охрана от специализирани охранителни фирми в детски градини и в учебно време в училища на територията на СО	Брой /процент/ училища с охрана от специализирани охранителни фирми	Държавен бюджет Бюджет на СО
4. Поетапно изграждане на пропускателен режим със служебен достъп в детските градини и училищата на СО	Брой /процент/ детски градини и училища със служебен достъп	
5. Поетапно обхващане на детските градини и училищата на територията на СО в системата за видеонаблюдение	Брой /процент/ детски градини и училища, обхванати в системата за видеонаблюдение	
6. Привеждане оградите на детските и училищните дворове в съответствие с изискванията за безопасност на децата и учениците и свеждане до минимум на достъп на външни лица	Отчети за състоянието на оградите в общинските образователни институции	

Мярка 2.3.2 Ефективна координация между СО, МОИ, РИО София-град и СДВР за повишаване на сигурността в общинските, детски градини и училища.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Постигната надеждна и сигурна среда в и около общинските детски градини и училища чрез приоритетно осигуряване на полицейски патрули	Организиран работни срещи за поставяне и обсъждане на проблеми, извършване на съвместни проверки и изготвяне на предписания за решаване на проблемите	Бюджет на СО и делегирани бюджети на учебните звена
2. Подобряване дейността на охранителните фирми	Извършени периодични проверки за състоянието на охранителния процес	

Мярка 2.3.3 Обучение на всички заинтересовани звена за повишаване на компетенциите по въпросите на сигурността в детските градини и училищата.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Реализирани различни форми на обучения	Отчети за процент обхванати в обученията директори, служители в районните администрации и др. Проведени занимания и лекции с децата и учениците и тренировки за евакуация.	
2. Изготвени планове и документация за охрана на обекта съгласно нормативните изисквания	Проведени обучения с директорите на училища и детски градини.	

Мярка 2.3.4. Осъществяване на системни и ефективни действия, целящи нарастване нивото на безопасност на движението, и мерки за опазване живота и здравето на децата и учениците.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Създадени условия за подобряване организацията на образователния процес на децата и учениците като участници в пътното движение	Изградени площадки и оборудвани кабинети по безопасност на движението в детските градини и училищата	Програмно и проектно финансиране

2. Разширена мрежа от структури и организации, реализиращи дейности в партньорство с образователни институции в областта на безопасност на движението	Отчети, документи и резултати от изпълнени дейности по безопасност на движението.	
---	---	--

Направление 3
УПРАВЛЕНИЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИТЕ В СИСТЕМАТА НА СТОЛИЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Цел 3.1. Ефективна организация и координация между структурите на Столичната община и всички заинтересовани страни в сферата на столичното образование.

Мярка 3.1.1 Подобряване обмена на информация и координация между структурите на Столичната община и самостоятелните институции в системата на столичното образование.

Очакван резултат	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Изведен и популяризиран добър модел на взаимодействие и координация между структурите на СО и държавните институции, ангажирани с образованието на децата и учениците	Протоколи от срещи Документи - решения, доклади, анализи, планове, отчети	Бюджет на СО Проектно и програмно финансиране
2. Разработен и приложен ефективен модел на взаимодействие и координация на ниво районни администрации и на централно ниво и с директори на детски градини и училища.	Протоколи от срещи Документи - решения, доклади, анализи, планове, отчети	
3. Изградена и внедрена единна електронна система за обмен, обработка на информация и координация.	Налични онлайн функционалности за комуникация Управленски решения, основани на информационен обмен и координация	
4. Идентифицирани и популяризирани добри работещи модели и практики.	Кампании за популяризиране на добри практики и модели. Данни за мултиплициране на моделите и добрите практики.	

Мярка 3.1.2. Квалифицирано и компетентно управление на структурите в системата на столичното образование.

Очакван резултат	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Въведени критерии за качество на дейността на структурите в системата на образованието на общинско ниво.	Показатели и данни за повишено качество за работата на структурите - напр. подобро планиране и взаимодействие, оптимизирана натовареност на структурите и др.	Бюджет на СО Проектно и програмно финансиране
2. Периодично изготвена оценка на качеството на дейността на структурите за двегодишен период.	Инструменти, механизми за оценка на качеството на дейността на структурите Отчети и резултати от извършената оценка, анализи	
3. Реализирани програми и проекти за обучение и развитие на специалистите в системата на образованието, в сферата на информационните технологии	Отчети, документи и резултати от изпълнени проекти и реализирани партньорства.	

Мярка 3.1.3. Конструктивно взаимодействие и координация с всички заинтересовани страни за провеждане на съгласувана и прозрачна политика в сферата на образованието.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Ефективно функциониращ Консултативен съвет по образование.	Протоколи от срещи Решения, анализи, отчети, планове	Бюджет на СО Проектно и програмно финансиране
2. Съгласуваност на годишните отчети, планове и дейности с всички заинтересовани страни, в това число социални партньори и неправителствени организации.	Протоколи от срещи Решения, анализи, отчети, планове	
3. Пилотирани модели за взаимодействие с родители и общността на ниво детска градина и училище.	Протоколи от срещи Документи - съвместно взети решения и планове, отчети	

Цел 3.2. Приложен ефективен и ефикасен децентрализиран модел на управление на образователните институции.

Мярка 3.2.1. Децентрализиране на управлението на детските градини.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Постигната оптимална децентрализация на управлението на детските градини в столицата.	Отчети, планове, показатели за анализ и резултати.	Бюджет на СО Делегиран бюджет Проектно и програмно финансиране
2. Изследвани и анализирани моделите на децентрализирано управление на детски градини и популяризиране на добри практики и подходи.	Документи - планове, отчети, анализ. Кампании за популяризиране на добри практики и модели.	
3. Разработени модели на добро управление чрез обществените съвети към образователните институции.	Планове, отчети, анализ.	
4. Реализирани проекти и програми за повишаване на квалификацията на ръководителите в системата на детските градини.	Отчети, документи и резултати от изпълнени проекти и програми. Показатели за повишена квалификация	
5. Реализирани програми за подпомагане организацията и провеждането на образователния процес	Отчети, документи и резултати от изпълнени програми.	

Мярка 3.2.2. Подобряване управлението на училищата за осигуряване качество на образователния процес.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Изготвени и въведени критерии за добро финансово управление.	Отчети за осъществяване на текущ контрол. Показатели за подобро финансово управление - статистика, доклади, анализи.	Делегиран бюджет Държавен бюджет Проектно финансиране
2. Анализирани са силните страни и слабостите и са подготвени програми за подкрепа на директорите за преодоляване на слабостите в управлението.		
3. Реализирани проекти и програми за обмен на опит и добри практики и популяризиране на модели на управление.	Отчети, документи и резултати от изпълнени проекти и програми Показатели, данни и статистика за повишена квалификация и подобро управление	
4. Реализирани проекти и програми за повишаване на квалификацията на директорите на училища.		

5. Осъществена ресурсна подкрепа за личностно развитие и подпомагане на взаимодействието на училищата със специализирани консултативни услуги.	Отчети, документи и резултати от прилагани форми на взаимодействие	
--	--	--

Мярка 3.2.3. Подобряване на работната среда и квалификацията на учителите и служителите в системата на столичното образование.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Разработени програми и проекти за подкрепа на директорите в осигуряване на обучение и развитие на компетенциите на учителите и специалистите в сферата на образованието, включително от частни училища и детски градини	Отчети, документи и резултати от изпълнени проекти и програми Показатели - планове, данни и статистика за повишена квалификация и подобро качество на образователния процес	Бюджет на СО Проектно финансиране
2. Идентифициране и популяризиране на добри практики, подходи и постижения на ниво районни администрации и за Столичната община, включително от частни училища и детски градини	Проведени кампании за популяризиране на добри практики и постижения. Данни за мултиплициране на добрите практики	
3. Стимулиран обмен на учители и ученици за повишаване на квалификациите и запознаване със съвременни образователни подходи.	Проведени информационни сесии и срещи. Брошури, презентации, дискусии и данни за използване на съвременни образователни подходи.	

Мярка 3.2.4. Гарантиране кадровото обезпечаване на образователната система с учители и други педагогически специалисти.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
---------------------------	---------------------------------	--------------------------------

1. Разширено партньорство с организации, осъществяващи подготовка, обучение и квалификация на педагогически специалисти и учители за осигуряване на кадрово обезпечаване в общинските образователни институции.	Брой подписани споразумения за партньорство. Брой педагогически специалисти и учители, подготвени и валифицирани по програми и назначени в образователни институции на Столична община.	Бюджет на обучителни организации
2. Разширено партньорството със Софийския университет и други висши училища за осигуряване педагогически практики на студенти в детски градини и училища.	Брой подписани споразумения между ВУ и образователни институции Брой базови училища и детски градини Брой проведени студентски практики	Бюджети на Висши училища

Мярка 3.2.5. Стимулиране кариерното израстване на учителите

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Осигурени награди за постижения в областта на образованието.	Брой наградени учители.	Проектно финансиране
2. Реализирани обмени на учители и ученици за повишаване на квалификациите и запознаване със съвременни образователни подходи.	Брой реализирани проекти за обмен. Брой учители и ученици, включени в обмените. Брой педагогически иновации, приложени в училищата и детските градини.	

Мярка 3.2.6. Повишаване на грижите и превенцията на здравето сред децата, учениците и работещите в структурите на столичното образование.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Осигурени здравни специалисти в рамките на детските градини и училищата за целия период, в който се провежда образователен процес.	Статистически данни за осигурени здравни специалисти. Преглед и анализ на медицински регистри и документи.	Бюджет на СО Проектно финансиране

<p>2. Проведени периодични кампании за превенция на заболявания и рисково поведение, които имат максимално широк обхват.</p>	<p>Тематични материали на здравни теми. Отчети и резултати от проведени кампании и данни за обхванати деца, ученици и работещи в системата. Показатели за превенция на заболявания.</p>	
<p>3. Реализирани проекти и програми за повишаване на информираността и изграждане на отговорно поведение по отношение на здравето и безопасността.</p>	<p>Отчети, документи и резултати от изпълнени проекти и програми. Анкетни карти и формуляри за ученици.</p>	

<p>Направление 4 РАЗВИТИЕ НА ОБЩНОСТТА И ЛИЧНОСТТА</p>		
<p>Цел 4.1. Изградени условия за развитие на ценностите, интересите и личността на децата и учениците с познание и отношение към града, националните, европейските, гражданските ценности и традиции.</p>		
<p>Мярка 4.1.1. Повишаване на интереса и ангажираността в занимания по интереси, запознаване с историята и културния живот в града и спорта.</p>		
<p>Очаквани резултати</p>	<p>Индикатори за изпълнение</p>	<p>Източник на финансиране</p>
<p>1. Реализирани проекти и програми за осигуряване на занимания по интереси с неформална образователна насоченост в рамките на учебната година и през ваканциите.</p>	<p>Отчети, документи и резултати от изпълнени проекти и програми. Данни за обхват на деца и ученици.</p>	<p>Бюджет на СО Проектно и програмно финансиране</p>
<p>2. Подобрена координация с общинските структури в сферата на културата за осигуряване на обхват на децата и учениците в културни събития, програми, дейности и инициативи на районната администрация, общината и финансирани през програмите на общината.</p>	<p>Календар на културните събития. Отчети и данни за празнуване на годишнини, честване на празници и културни събития. Статистически данни за обхват на деца и ученици и участващи детски градини и училища.</p>	<p>ПЧП</p>

3. Активно ангажиране на училищата и детските градини в честванията на национални и местни празници на ниво район и в събития на общината.	Спортен календар, информационна спортна карта. Отчети и данни за изпълнени спортни програми и дейности и обхват на деца и ученици.	
4. Подобро взаимодействие със спортните клубове и изградени условия за активен спорт и участие в спортни състезания на ниво район и на общинско ниво.		

Мярка 4.1.2. Повишаване на информираността и стимулиране на интересите и способностите на децата и учениците.

Очакван резултат	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
<p>1. Реализирани програми и проекти и партньорство с бизнеса за кариерно ориентиране и практика.</p> <p>2. Изградени партньорства между структурите на Столичната община за предоставяне на стажове и условия за практика на ученици, за подпомагане на кариерното им ориентиране.</p> <p>3. Разработена програма за подпомагане на даровити деца за развитие на способностите и талантите им.</p>	<p>Отчети, документи и резултати от изпълнени проекти и програми. Брошури, листовки за кариерно ориентиране. Инструменти за оценяване и самооценяване.</p> <p>Методи и модели за работа с таланти деца и ученици. Отчети, регистри, статистика.</p>	Бюджет на СО Проектно и програмно финансиране ПЧП

Мярка 4.1.3. Подобряване на условията за личностно развитие, формиране на граждански ценности и предприемачески компетентности.

Очаквани резултати	Индикаториза изпълнение	Източник на финансиране
1. Предоставена възможност за пилотиране на програма за религиозно и межкултурно образование за деца и ученици, чиито семейства проявяват интерес.	Изработени програми. Статистика за изпълнение и обхват - детски градини, училища, деца, ученици и семейства. Форми за обратна връзка.	Бюджет на СО Проектно и програмно финансиране

2. Разработени и популяризирани на ниво училище, район и община програми за демократично гражданско образование.	Изработени програми. Статистика за изпълнение и обхват - детски градини, училища, деца, ученици и семейства. Форми за обратна връзка.	
3. Изградени условия и популяризирано обучението от ранна възраст в безопасност на движението.	Информационни брошури и листовки. Обхват/процент на децата.	
4. Създадени условия за задълбочено сътрудничество между училищата и бизнеса чрез широко прилагане на практически ориентирани форми за учене чрез правене.	Статистика за изпълнение и обхват - училища, ученици, бизнес консултанти. Форми за обратна връзка	

Мярка 4.1.4. Насърчаване на родителското и гражданското участие и взаимодействието на детската градина и училището с общността.

Очакван резултат	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
1. Инициирани и популяризирани инициативи на общината и други заинтересовани страни за повишаване на връзката дете-родител-учител.	Статистика за взаимодействие между страните. Отчети, анализи, форми за оценка. Информационни материали.	Делегиран бюджет Проектно и програмно финансиране
2. Реализирани проекти и програми за повишаване на взаимодействието на детската градина и училището с общността и за повишаване на ролята на родителите в образователния процес.	Отчети, документи и резултати от изпълнени проекти и програми.	
3. Разпознати и популяризирани добри практики и подходи.	Информационни кампании и материали. Данни за мултиплициране на добри практики и резултати.	

Цел 4.2. Стимулиране и подкрепа на ранното детско развитие (РДР).

Мярка 4.2.1. Осъвременяване подходите на образование в детските градини.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
---------------------------	---------------------------------	--------------------------------

<p>1. Разработени и приложени нова визия за ролята и мястото на детската градина за развитието на детето, участието и ангажирането на семейството и общността, както и на програми за организация на дейностите и заниманията на децата.</p> <p>2. Преразгледана и реструктурирана вътрешната организация на дейностите съобразно съвременните тенденции за стимулиране на развитието в ранна възраст и съвременните педагогически подходи.</p>	<p>Изработени планове, анализи и отчети за работата на детската градина. Анкетни карти, форми за оценка и наблюдение. Данни за ефект и въздействие от политиките за ранно детско развитие. Сравнителен анализ на развитието и постиженията на децата.</p>	<p>Бюджет на СО Делегиран бюджет Проектно и програмно финансиране Държавен бюджет ПЧП</p>
<p>Мярка 4.2.2. Разработване и прилагане на интегрирани подходи между секторите на образованието, културата, здравето, социалната подкрепа и спорта за насърчаване на ранното детско развитие.</p>		
<p>Очаквани резултати</p>	<p>Индикатори за изпълнение</p>	<p>Източник на финансиране</p>
<p>1. Разработена програма за подкрепа на ранното детско развитие и разширяване на ролята на детската градина към общността.</p> <p>2. Реализирани програми и проекти за взаимодействие и координация с общностни центрове, реализиране на мобилна подкрепа и др.</p> <p>3. Реализирани съвместни програми и проекти за ранно детско развитие в изпълнение на програмите за развитие на спорта и културата на Столична община.</p>	<p>Показатели, данни за изпълнението на програмата за РДР. Анкетни карти, форми за оценка и наблюдение. Анализ на тенденциите. Отчети, документи и резултати от изпълнени проекти, програми и реализирани партньорства.</p> <p>Отчети, документи и резултати от изпълнени проекти, програми и реализирани партньорства.</p>	<p>Бюджет на СО Делегиран бюджет. Проектно и програмно финансиране Държавен бюджет ПЧП</p>

Настоящата стратегия се реализира от Столична община в партньорство с:

Министерството на образованието и науката, Министерството на културата, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на младежта и спорта, Регионалният инспекторат по образование - София-град, Държавната агенция за закрила на детето, Дирекциите „Социално подпомагане“, СДВР, КАТ, Съвета по безопасност на движението на децата на София, Столичната регионална здравна инспекция, Българската агенция по безопасност на храните, Стопанската камара, Националното сдружение за

малък и среден бизнес, Националното сдружение на общините в Република България, Висши училища, Българската асоциация на частните училища, Ресурсен център, Синдиката на българските учители, Синдикат „Образование“ към КТ „Подкрепа“, Независим учителски синдикат към КНСБ, Съюза на работодателите в системата на народната просвета в България, Сдружението на директорите в средното образование в РБ, НПО, Районни администрации, директори на детски и учебни заведения, училищни и родителски настоятелства, ученически съвети/парламенти, Център за обществена подкрепа, Общински културни институти, читалища.

8. МОНИТОРИНГ, ОТЧИТАНЕ И ОЦЕНКА НА СТРАТЕГИЯТА

За изпълнението на Стратегията Столичната община изготвя и изпълнява едногодишни планове за действие. В тях се посочват специфичните мерки и дейности, които ще бъдат реализирани през годината, сроковете за изпълнение и източниците на финансиране. Общината ще възложи разработване на система за мониторинг, чрез която на две години ще проследява изпълнението на поставените в плана за действие дейности, както и степента на изпълнение на Стратегията. Мониторинговите доклади ще се използват за актуализиране на Стратегията и за вземане на управленски решения за постигане на заложените в нея цели.

9. ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

БВП - Брутен вътрешен продукт

БЧК - Български червен кръст

ДАБ - Държавна агенция за бежанците

ДГ - Детски градини

ДДЛРГ - Домове за деца лишени от родителски грижи

ДСП - Агенция за социално подпомагане

ДУС - Деца с увреден слух

ЕРС - Единен разходен стандарт

ЕС - Европейски съюз

ЗНП - Закон за народната просвета

ЗПУО - Закон за предучилищното и училищното образование

ЗЧОД - Закон за частната охранителна дейност

ИКТ - Информационни и комуникационни технологии

КНСБ - Конфедерация на независимите синдикати в България

КТ - Конфедерация на труда

МВР - Министерство на вътрешните работи

МОН - Министерство на образованието и науката

НАПОО - Национална агенция за професионално образование и обучение

НАЦИД - Национален център за информация и документация

НПО - Неправителствени организации

НСИ - Национален статистически институт

НУ - Начални училища

ОДЗ - Обединени детски заведения

ОУ - Основни училища

ППЗНП - Правилник за прилагане на Закона за народната просвета

ПЧП - Публично-частни партньорства

РА - Районни администрации
РБ - Република България
РДР - Ранно детско развитие
РИО - Регионален инспекторат по образование
СБДДС - Съвет по безопасност на движението на децата на София
СДВР - Столична дирекция на вътрешните работи
СО - Столична община
СОП - Специални образователни потребности
СОТ - Сигнална охранителна техника
СОУ - Средно общообразователно училище
ССУ - Средно специално училище
СУСШ - Столична ученическа спортна школа
СЦРД - Столичен център за работа с деца
ФМ на ЕИП - Финансов механизъм на Европейско икономическо пространство
ЦДГ - Целодневни детски градини
ЦПЛР - Център за професионално и личностно развитие

Забележки:

*1 <http://www.nsi.bg/Население към 31.12.2014 г.>

*2 <http://www.nsi.bg> Статистически данни/ Демографска и социална статистика/ Население - демография, миграция, прогнози/ Население и демографски прогнози / Прогнози за населението

*3 В настоящия документ „учебни звена" се отнася до ЦДГ, ОДЗ, училища и обслужващи звена в системата на образованието

*4 Детските ясли са организационно обособени структури, в които медицински и други специалисти осъществяват отглеждане, възпитание и обучение на деца от тримесечна до тригодишна възраст, (чл. 2, ал. 1 на Наредба № 26 на МЗ от 18 ноември 2008 г. за устройството и дейността на детските ясли и детските кухни и здравните изисквания към тях.)

*5 Вж. използваните референтни документи в Раздел 1 по-горе

*6 Националната стратегия за учене през целия живот 2014-2020 г. определя стратегическата рамка на държавната политика за образование и обучение в периода 2014 - 2020 г. Насочена е към постигането на европейската цел за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Документът е адресиран до предучилищното възпитание и подготовка, общото училищно образование, професионалното образование и обучение, висшето образование, продължаващото обучение на възрастни, валидирането на резултати от неформално обучение и самостоятелно учене. Стратегията определя четири основни приоритета, насочени към: прилагане на образователен подход, който подпомага развитието на всички учещи и допринася за изграждането на мислещи, можещи и инициативни личности, способни да се справят с промените и несигурността; повишаване на качеството на образованието и обучението; осигуряване на образователна среда за равноправен достъп до учене през целия живот, за активно социално включване и активно гражданско участие; стимулиране на образование и обучение, съобразено с потребностите на икономиката и промените на пазара на труда.

*7 Модерно - отговарящо на съвременните изисквания, ключовите актуални документи за развитие - на образованието на национално и международно ниво и използването на новите технологии в образователния процес.

*8 Примерни показатели на ЕС за образованието: обхванати от системата на образование в ранна детска възраст - от 4 години до задължителна училищна възраст; дял на 15-годишните с недостатъчни познания по четене, математика и природни науки; дял на отпадналите и преждевременно напусналите образователната система; дял хората на възраст 30 - 34 години със завършено висше образование; дял на възрастните, които участват в дейности по учене през целия живот; дял на завършилите висше образование и хората на възраст от 18 до 34 години с първоначална професионална квалификация, които са учили или стажували известно време в чужбина; дял на работещите (на възраст 20 - 34 години със средно или висше образование), завършили образованието си преди 1 - 3 години.

*9 Водещите хоризонтални политики на ЕС се отнасят до: равенство между половете и превенция на дискриминацията; иновации и прилагане на политики - разработване на нови подходи и споделяне на добри практики; партньорство -включване на всички заинтересовани страни в процесите на програмиране и изпълнение; устойчиво развитие - съгласуваност между краткосрочните и дългосрочните цели, с оглед на постигането на баланс между политиката за ускоряване на растежа и увеличаване на заетостта и опазването на околната среда. Идентифицирани конкретни области, по които може да се работи в Столична община в съответствие с хоризонталните политики са например:

- Интегриране на деца от маргинализирани групи и общности
- Интегриране на деца с увреждания
- Интегриране на деца на бежанци
- Превенция на отпадането от училище
- Осигуряване на здравословно и качествено хранене
- Осигуряване на достъп до спорт и дейности на открито
- Осигуряване на достъп до култура
- Иновации в образованието
- Кариерно развитие и професионалното ориентиране, отчитащо потребностите на пазара на труда

*10 Ефективността в най-общия смисъл показва отношението на постигнатия резултат спрямо поставената цел. Ефективността е свързана с целесъобразността на действията. Чрез нея се дава отговор на въпроса, дали се вършат "правилните" неща. Тя не отчита разходите (енергия, труд, финансови средства), а само постигането на целта. Колкото степента на постигане на една цел е по-висока, толкова по-ефективни са действията.

Ефикасността показва отношението на постигнатия резултат спрямо вложените разходи (енергия, труд, финансови средства). Ефикасността е свързана с икономичността на действията. Чрез нея се дава отговор на въпроса дали нещата се вършат икономично, по "правилния" начин. Колкото вложените разходи са по-малки, толкова по-ефикасни са действията.